

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Zdravotně sociální fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Tvorba a uplatňování požadavků na nezbytné dodávky při přípravě
na řešení krizových situací v podmínkách ORP**

Vedoucí práce:

Mgr. Petra Kamišová

Autor práce:

Mgr. Ludmila Kubištová

Datum odevzdání práce: 18. 8. 2011

Abstract

This thesis deals with the necessary supplies in terms of municipalities with extended powers. Specifically, it focuses on the creation and application of the requirements for necessary supplies. The thesis is divided into a theoretical part and a practical one.

The theoretical part of the thesis discusses the economic measures for crisis situations in general; it discusses the entities that deal with necessary supplies. The main role among these entities is played by the Administration of State Material Reserves. One of the objectives of the thesis is to map these entities. Another objective of the thesis is devoted to the analysis and evaluation of the creation and application of the requirements for necessary supplies in the preparation for dealing with crisis situations. This second objective is fulfilled in both the theoretical and practical parts.

The practical part was carried out in the form of a questionnaire survey. The questionnaires were sent to the crisis entities of municipalities with extended powers in the South Bohemian Region and the Vysočina Region to enable comparison. These two regions are similar both in size and the number of municipalities with extended powers. These questionnaires helped to confirm the assumed hypothesis that municipalities with extended powers effectively create and apply the requirements for necessary supplies.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Tvorba a uplatňování požadavků na nezbytné dodávky při přípravě na řešení krizových situací v podmínkách ORP“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Dne 18. 8. 2011 v Českých Budějovicích

Ludmila Kubištová

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat mé vedoucí práce, Mgr. Petře Kamišové, za odborné vedení a cenné rady.

ÚVOD	6
1. SOUČASNÝ STAV	7
1.1 PRÁVNÍ NORMY.....	7
1.2 ZÁKLADNÍ VYBRANÉ POJMY	9
1.3 HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY (HOPKS)	14
1.3.1 Vývoj systému HOPKS.....	17
1.3.2 Systém hospodářských opatření pro krizové stavy	19
1.3.3 Zkušenosti se systémem HOPKS ze zahraničí	25
1.4 SUBJEKTY PODÍLEJÍCÍ SE NA TVORBĚ A UPLATŇOVÁNÍ POŽADAVKŮ NA NEZBYTNÉ DODÁVKY	26
1.4.1 Vzdělávání subjektů	32
1.5 PLÁN NEZBYTNÝCH DODÁVEK.....	35
1.6 INFORMAČNÍ SYSTÉMY PRO PODPORU TVORBY A UPLATŇOVÁNÍ POŽADAVKŮ NA NEZBYTNÉ DODÁVKY.....	37
1.7 ZAJIŠŤOVÁNÍ NEZBYTNÝCH DODÁVEK V PRŮBĚHU KRIZOVÉ SITUACE	42
2. CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY	44
2.1 CÍLE PRÁCE.....	44
2.2 PŘEDPOKLÁDANÉ HYPOTÉZY	44
3. METODIKA	45
4. VÝSLEDKY	48
5. DISKUZE	69
6. ZÁVĚR	76
7. POUŽITÉ PRAMENY	78
8. KLÍČOVÁ SLOVA	82
9. PŘÍLOHY	83

Úvod

Diplomová práce se zabývá problematikou nezbytných dodávek. Je důležité zmínit, že nezbytné dodávky se vyžadují až za krizových situací a pouze na základě zákona.

Toto téma bylo vybráno hlavně z důvodu, že problematika nezbytných dodávek je velmi obsáhlá a zajímavá, nicméně není uceleně zpracována do jediného literárního pramenu.

Diplomová práce se orientuje především na Jihočeský kraj, konkrétně na ORP České Budějovice. Zde se nezbytné dodávky vyžadují hlavně při povodních. Neboť povodně jsou nejčastější událostí v Jihočeském kraji, za níž by byly nezbytné dodávky vyžadovány. Další situace, která by mohla nastat na území Jihočeského kraje je například únik nebezpečných chemických látek. Riziko hrozí především při jejich železniční a silniční přepravě. Chemické látky mohou uniknout také z objektů. Na území ORP České Budějovice můžeme jmenovat Úpravnu vody Plav, kde hrozí únik chlóru. Dalším potenciálním rizikem je únik amoniaku, a to především z pivovaru Budvar a z mlékáren. Nezbytné dodávky slouží občanům postiženým krizovou situací, k co nejrychlejšímu zvládnutí této situace

Při tvorbě a uplatňování požadavků na nezbytné dodávky je důležitá spolupráce mezi všemi orgány krizového řízení. Diplomová práce si klade za úkol zmapovat všechny subjekty, od nejnižších článků až po ministerstva. Druhým cílem je zanalyzovat a zhodnotit celkovou tvorbu a uplatnění požadavků na nezbytné dodávky v podmínkách ORP.

Neopomenutelný význam mají také informační systémy, které zajišťují komunikaci mezi orgány krizového řízení a umožňují efektivní využívání nezbytných dodávek. V případě informačních systémů, které pracují v off-line režimu, je nezbytná průběžná aktualizace dat. V této souvislosti je významné i vzdělávání zainteresovaných subjektů, neboť technologie se neustále vyvíjí a jde dopředu. Vzdělávání může probíhat jak formou různých cvičení, tak i pomocí přednášek a kurzů, které pořádají některé vysoké školy. Diplomová práce se tématem vzdělávání také zabývá.

1. Současný stav

Významným aktuálním faktem je novelizace zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), účinná od 1. 1. 2011. Tato novelizace z pohledu problematiky nezbytných dodávek ukládá především povinnost Hasičskému záchrannému sboru kraje (HZS kraje) zpracovat krizový plán obcí s rozšířenou působností, před novelou se používal pojem určená obec.

Dle článku II Nařízení vlády č. 431/2010 Sb. ze dne 22. prosince 2010, kterým se mění nařízení vlády č. 462/2000 Sb., se v části Přejímací ustanovení hovoří o tom, že krizový plán ORP se zpracuje nejpozději do 31. prosince 2012. Další odstavce určuje, že do doby zpracování krizového plánu ORP, se za krizový plán ORP považuje rozpracování úkolů krizového plánu kraje na podmínky určené obce.

Pro problematiku této diplomové práce je důležitý odstavce, který se zmiňuje o tom, že krizový plán a plán krizové připravenosti zpracované podle nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto nařízení, zůstávají v platnosti do 31. prosince 2012. Z toho vyplývá, že tato diplomová práce bude nadále zmiňovat i pojem určená obec a bude pracovat s krizovými plány, které platí do roku 2012.

1.1 Právní normy

Nejdůležitějším legislativním dokumentem, se kterým musí být v souladu všechny právní normy, týkající se dění v České republice, je Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. V souvislosti s Ústavou ČR je důležité také zmínit Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práva a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Dalším významným zákonem je zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů (kompetenční zákon). Dalším z ústavních zákonů, který je nezbytné zmínit je ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

Právních norem, které se věnují hospodářským opatřením pro krizové stavy, a tím i nezbytným dodávkám, je veliké množství, proto na tomto místě diplomová práce zmiňuje jen nejdůležitější z nich.

Mezi zákony a vyhlášky, které jsou přímo spojeny s problematikou nezbytných dodávek, řadíme zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv. Tento zákon stanoví mimo jiné postavení Správy státních hmotných rezerv, rozděljuje státní hmotné rezervy do čtyř hlavních skupin, o kterých se diplomová práce zmiňuje dále. Mezi důležité zákony patří dále zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon se zabývá orgány krizového řízení a jejich pravomocemi. Související je zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

Dále vyhlášku č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, ve znění vyhlášky č. 542/2002 Sb. Tato vyhláška stanovuje obsah a postup zpracování plánu nezbytných dodávek, plánu hospodářské mobilizace, postup uplatnění a obsah požadavku na přípravu mobilizační dodávky, výčet vybraných údajů, které objednatel a dodavatel mobilizační dodávky poskytují příslušným správním úřadům, postup při vytváření pohotovostních zásob atd.

Dalším důležitým zákonem, který je třeba zmínit v souvislosti s hospodářskými opatřeními pro krizové stavy, je zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR. Významný je i zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, zákon č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, o řešení stavu ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy).

Problematicke nezbytných dodávek se věnují také metodiky vydávané Správou státních hmotných rezerv (SSHR).

1.2 Základní vybrané pojmy

Problematika hospodářských opatření pro krizové stavy obsahuje obecně mnoho pojmů. V této podkapitole se diplomatická práce věnuje jen několika základním z nich.

Cyklus plánování civilních zdrojů – dvouletý:

Civilní zdroje jsou zařízení s potřebným personálem, výrobní schopnosti nebo schopnosti poskytovat požadované práce a služby, nacházející se na území ČR nebo smluvně zajištěné v rámci mezinárodní spolupráce.¹

Periodicky se opakující součást procesu plánování bezpečnosti ČR. Slouží k zajišťování civilních zdrojů pro plnění nezbytných dodávek potřebných k řešení krizových situací. Začíná vždy v lichém roce a zahrnuje období formulace potřeb nezbytných dodávek podle krizových plánů, zajištění nezbytných dodávek, předložení požadavků na civilní zdroje k zabezpečení takových nezbytných dodávek, které nelze zajistit existujícími civilními zdroji, zhodnocení požadavků podle priorit a vyčleněných finančních limitů, sestavení plánu vytváření civilních zdrojů k zajištění bezpečnosti ČR a jeho projednání a realizaci.²

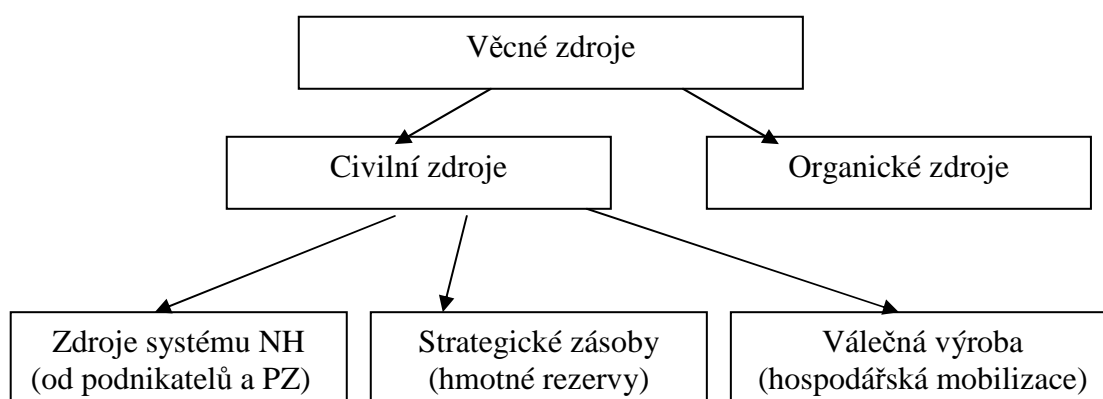
Cílem plánování civilních zdrojů je optimální posuzování požadavků tak, aby byly vyváženě zajišťovány požadavky na řešení krizí vojenského i nevojenského charakteru. Hlavním principem jeho činnosti je centrální koordinace zajištění civilních zdrojů pro všechny druhy krizových stavů. Zajišťování potřeb zůstává i nadále v působnosti příslušných rezortů. Tato odpovědnost vychází z kompetenčního zákona.³

¹ ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 43

² *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Cyklus plánování civilních zdrojů - dvouletý. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/cyklus-planovani-civilnich-zdroju-dvoulety.aspx>>.

³ DUDA, J. *Vojenské rozhledy* [online]. 1999 [cit. 2011-07-09]. Plánování a zabezpečení civilních zdrojů pro potřeby ozbrojených sil. Dostupné z WWW: <http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/1999_4/56.htm>.

Obrázek 1: Struktura věcných zdrojů

Zdroj: ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy*⁴

V prvním roce cyklu formulují správní úřady nezbytné dodávky a zajišťují je u podnikatelů na svém správním území. Na základě těchto požadavků SSHR připraví návrh Plánu civilních zdrojů a předloží jej k projednání v příslušných orgánech. Ve druhém roce dvouletého cyklu projednají návrh Plánu civilních zdrojů příslušné orgány a SSHR na základě doporučení těchto orgánů zpracuje konečnou verzi Plánu civilních zdrojů, kterou schválí předseda SSHR. Dále zpracovávají ústřední správní úřady Zprávu o stavu civilních zdrojů k zajištění bezpečnosti ČR.⁵

Nezbytná dodávka

Nezbytná dodávka výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů. Nezbytná dodávka je určena pro uspokojení základních životních potřeb obyvatelstva, pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, hasičských záchranných sborů a havarijních služeb a pro podporu výkonu státní správy. Nezbytnou dodávkou se rovněž rozumí i mobilizační dodávka. Prioritně jsou

⁴ ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 44

⁵ ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 45

nezbytné dodávky zajišťovány ze zdrojů dodavatelů nezbytných dodávek. Dalším zdrojem nezbytné dodávky jsou předem vytvořené zásoby v rámci státních hmotných rezerv (pohotovostní zásoby, mobilizační rezervy), případně prostředky zajištěné v rámci mezinárodní spolupráce a humanitární pomoci.⁶

Požadavek na nezbytnou dodávku vzniká jako výsledek analýzy jednotlivých druhů ohrožení, přípravy jejich řešení v procesu zpracování operační části krizových plánů a z toho vyplývajících potřeb na zajištění nezbytných výrobků, prací a služeb. Operační plány obsahují konkrétní postupy a opatření, jejichž realizace bude v řadě případů vyžadovat zajištění věcných zdrojů. Základním plánovacím dokumentem, stanoveným v systému nouzového hospodářství k tomuto účelu, je Plán nezbytných dodávek.⁷

Dodavatel nezbytné dodávky (DND)

Fyzická osoba s trvalým pobytem nebo právnická osoba se sídlem na území ČR a organizační složka právnické osoby se sídlem v zahraničí podnikající na území ČR, která má jako předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět nezbytné dodávky nebo která je schopna dodat předmět nezbytné dodávky.⁸

Zajištěním nezbytné dodávky je chápáno nalezení vhodného potenciálního dodavatele nezbytné dodávky, pokud ústřední správní úřad nenalezne tohoto dodavatele nezbytné dodávky je oprávněn uplatňovat požadavky na tvorbu pohotovostních zásob u SSHR.

Oslovení dodavatelů je možné pouze prostřednictvím Hasičského záchranného sboru kraje. Osloveným dodavatelům se vždy zobrazí položky z CND na koncové úrovni a pouze k nim mohou zapisovat množství, které jsou schopni v případě potřeby poskytnout.⁹

Dále se dodavatelům nezbytných dodávek zobrazují v systému ARGIS, o kterém se zmiňuje diplomová práce dále, všechna data, která jsou o něm v systému již vyplněna

⁶ Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Nezbytná dodávka. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/nezbytne-dodavka.aspx>>.

⁷ KAHL, J., et al. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: Modul H*. 1. vyd. . Praha: MV - generální ředitelství HZS ČR, 2008. s. 13.

⁸ Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Dodavatel nezbytné dodávky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/dodavatel-nezbytne-dodavky.aspx>>.

⁹ Metodika činnosti KÚ, ORP při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS s. 13.

– o něm jako dodavateli, jeho kontaktů, zdrojích a smlouvách. Tato data může za dodavatele zadat uživatel HZS kraje, nebo to jsou data, která poskytl dodavatel při předchozím přihlášení. U každého záznamu je uvedeno, kdo je garantem vložených dat a datum a čas aktualizace. Všechny tyto záznamy smí dodavatel nezbytné dodávky editovat.¹⁰

Číselník nezbytných dodávek (CND)

V České republice není žádným zákonem ani jiným obecně závazným předpisem zaveden jednotný způsob jedinečného značení výrobků. Jediným celostátním systémem číselného značení produkce je číselník Standardní klasifikace produkce (dále jen „SKP“), jehož hlavním smyslem je vytvoření srovnatelných podmínek pro sledování výkonnosti ekonomiky v oblasti výroby a poskytování služeb. Jeho použitelnost pro označení nezbytných dodávek byla nepostačující. Proto byl na Správě vytvořen vlastní CND.¹¹

Přehled jednotného číselného označení zavedených položek nezbytných dodávek. Slouží orgánům krizového řízení a právníkům a podnikajícím fyzickým osobám k jednotné identifikaci nezbytných dodávek v rámci plánování a přípravy hospodářských opatření pro krizové stavy s využitím informačního systému pro plánování civilních zdrojů (IS ARGIS).¹²

CND je pomocným nástrojem pro zařazování a třídění zdrojů podle potřeb orgánů krizového řízení, které vyplynou z výstupů operačních plánů. Gestorem pro potřeby CND je ústřední správní úřad, který v rámci své působnosti zajišťuje nezbytnou dodávku, kterou KÚ nemůže zajistit v rámci svého území. CND se dělí do 29 kategorií (ve skutečnosti je 28 kategorií, neboť kategorie č. 11 Sklo byla zrušena a zařazena do kategorie č. 29 Služby – sklenářské práce). První kategorie Potraviny čítá celkem 52 položek, mezi které patří např. hotová jídla a polotovary, instantní polévky, chleba, ale i

¹⁰ HRDLIČKOVÁ, M.; BOHUSLAVOVÁ, L. *Uživatelská příručka IS ARGIS 2.3 Nouzové hospodářství pro dodavatele ND*. Praha: T - Soft, 2010. s. 18. Dostupné z WWW:

<http://www.argis.cz/documents/ARGIS20uzivatelska_prirucka%20pro%20DND%20verze%202.3.pdf>.

¹¹ Metodika činnosti KÚ, ORP při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS s. 11.

¹² *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Číselník nezbytných dodávek. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ciselnik-nezbytnych-dodavek-cnd.aspx>>.

hotová jídla dietní. Další kategorie jsou: Voda, Oblečení, Prostředky osobní hygieny, Ochranné prostředky a obaly, Zdravotnické potřeby, Zdroje energie, Nekovové nerostné suroviny, Dřevo, Papír, Chemické výrobky, Textilní výrobky, Stavební materiál, Hutní materiál, Ruční nářadí a pomůcky, Mechanizované nářadí a nástroje, Stroje a zařízení, Dopravní prostředky, Ubytování, Stravování, Skladovací prostory, Údržba a obnova dopravních cest, Poštovní a doručovací služby, Telekomunikace, Peněžní služby, Pojišťovnictví, Školy, Služby.

Nejvíce položek nalezneme v kategorii č. 19 Dopravní prostředky, která obsahuje skoro 100 položek, mezi nimi jsou např. nákladní, cisternové automobily, přívěsy, autojeřáby, lodě nebo čluny. Níže je uveden seznam kódů resortů, které mají v působnosti jednotlivé položky číselníku nezbytných dodávek.

Tabulka 1: Kódy resortů

Kód resortu	Název resortu
306	MZV Ministerstvo zahraničních věcí
307	MO Ministerstvo obrany
312	MF Ministerstvo financí
313	MPSV Ministerstvo práce a sociálních věcí
314	MV Ministerstvo vnitra
315	MŽP Ministerstvo životního prostředí
317	MMR Ministerstvo pro místní rozvoj
322	MPO Ministerstvo průmyslu a obchodu
327	MD Ministerstvo dopravy
329	MZe Ministerstvo zemědělství
333	MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
334	MK Ministerstvo kultury
335	MZ Ministerstvo zdravotnictví
336	MS Ministerstvo spravedlnosti
374	SSHR Správa státních hmotných rezerv

Informační systém pro plánování civilních zdrojů (ARGIS)

Celostátně provozovaný informační systém veřejné správy pro informační podporu hospodářských opatření pro krizové stavy v oblasti evidence a plánování civilních zdrojů.¹³

IS ARGIS je vytvářen, rozvíjen a provozován v gesci Správy státních hmotných rezerv (dále jen SSHR) k zabezpečení informační podpory plánovacích a rozhodovacích procesů orgánů krizového řízení od úrovně určených obcí, přes orgány krajů až po ústřední správní úřady včetně SSHR v oblasti zajišťování věcných zdrojů pro řešení krizových situací v souladu se zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.¹⁴

Více o tomto informačním systému pojednává kapitola 1. 6 Informační systémy pro podporu tvorby a uplatňování požadavků na nezbytné dodávky.

1.3 Hospodářská opatření pro krizové stavy (HOPKS)

Systém HOPKS tvoří relativně samostatný systém, který je však úzce propojen s krizovým plánováním a plánováním obrany státu. Tyto tři vzájemně provázané systémy spolu se zajišťováním vnitřní bezpečnosti státu a s řešením mimořádných událostí tvoří jádro jednotného systému zajišťování bezpečnosti České republiky.¹⁵

Pro překonání krizové situace je třeba využívat zejména ekonomický potenciál státu (právnických a podnikajících fyzických osob). K tomu je nutné vytvořit takový systém, který umožní předem ujasnit, co bude v dané chvíli potřeba. Takovým systémem jsou právě hospodářská opatření pro krizové stavy (HOPKS), která správním

¹³ Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Informační systém pro plánování civilních zdrojů (ARGIS). Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-informacni-system-pro-planovani-civilnich-zdroju-argis.aspx>>.

¹⁴ ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 57

¹⁵ Metodika činnosti ÚSÚ při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS s. 3.

úřadům umožňují připravit se na řešení krizových situací s využitím dostupných zdrojů ekonomických subjektů.¹⁶

System HOPKS je nedílnou součástí hospodářské politiky státu, která představuje jeden ze základních prostředků bezpečnostní politiky ČR. Je mimořádným nástrojem vlády pro případné usměrňování a regulaci hospodářství ČR k zabezpečení jeho stabilizace po vyhlášení krizových stavů.¹⁷

HOPKS se rozumí organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů.¹⁸

Cílem HOPKS není zabezpečit nezbytné dodávky adresným způsobem, tj. poskytnout konkrétní nezbytnou dodávku konkrétními odběrateli prostřednictvím konkrétního dodavatele. Za cíl si klade získat přehled o zdrojích a jejich dodavatelích, který bude možné za krizové situace využít k operativnímu a rychlému zajištění nezbytných dodávek podle jejich aktuální dostupnosti.¹⁹

Ústřední správní úřady (ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy ČR ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb.) vypracovávají koncepci HOPKS jako součást koncepce rozvoje svěřeného odvětví. Na základě požadavků vyplývajících z operačních plánů a požadavků od krajských úřadů zpracovávají a průběžně upravují plán nezbytných dodávek. V rámci své působnosti uplatňují požadavky na vytvoření státních hmotných rezerv u Správy státních hmotných rezerv. Ústřední správní úřad dále zajišťuje podle své působnosti nezbytnou dodávku, kterou krajský úřad nemůže zajistit v rámci svého území nebo v okruhu své působnosti.²⁰

¹⁶ KAHL, J., et al. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: Modul H*. 1. vyd. . Praha: MV - generální ředitelství HZS ČR, 2008. s. 6

¹⁷ SLABÝ, A. *Teorie a praxe krizového řízení I*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. s. 68.

¹⁸ § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů

¹⁹ SLABÝ, A. *Teorie a praxe krizového řízení I*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. s. 70.

²⁰ KAHL, J., et al. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: Modul H*. 1. vyd. . Praha: MV - generální ředitelství HZS ČR, 2008. s. 11.

Správa státních hmotných rezerv (SSHR) vydává v souladu se svou působností "Metodiky činnosti při plánování a zajišťování hospodářských opatření pro krizové stavy" (HOPKS). Metodiky vycházejí z ustanovení právních předpisů a to zejména ze zákonů tzv. "bezpečnostní legislativy":

- zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky,
- zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení,
- zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy,

a jejich prováděcích předpisů pro systém plánovité přípravy opatření k účinnému a efektivnímu řešení krizových situací.²¹

Obsahem metodik jsou doporučené postupy pro orgány krizového řízení při rozhodování o rozsahu a způsobu zajištění nezbytných dodávek ve svém správním obvodu nebo při jejich vyžadování u orgánu krizového řízení vyššího stupně podle odborné působnosti.

Stručný obsah metodik HOPKS

- 1) **Metodika pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace** stanovuje pravidla a jednotné postupy orgánů krizového řízení všech stupňů v období přípravy na krizové situace a při jejich vzniku, jakož i jednotné formální náležitosti pro uplatňování požadavků na nezbytné dodávky, bez nichž nelze zajistit překonání krizového stavu.
- 2) **Metodika činnosti ÚSÚ** se zabývá činností ústředního správního úřadu v systému HOPKS
- 3) **Metodika činnosti KÚ, ORP** se zabývá činností krajských úřadů, hasičských záchranných sborů krajů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a určených obcí
- 4) **Metodika činnosti PPFO** je věnována úloze a postupu právnických a podnikajících fyzických osob při zajišťování mobilizační dodávky
- 5) **Metodické pokyny pro přípravu a realizaci regulačních opatření v systému HOPKS** doporučují orgánům krizového řízení územních samosprávných celků postupy

²¹ *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Metodiky hospodářských opatření pro krizové stavy. Dostupné z WWW: <<http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/metodiky.aspx>>.

při plánování, organizaci a realizaci regulačních opatření a zajišťují vzájemnou provázanost regulačních opatření vyhlášených za krizových stavů

Metodiky neřeší specifickou oblast zabezpečení pohonnými hmotami. Tato oblast je upravena zákonem č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů a Typovým plánem narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu.²²

1.3.1 Vývoj systému HOPKS

V předchozí kapitole bylo zmíněno, co systém HOPKS je. Tato podkapitola se zabývá historickým vývojem tohoto systému.

Předchůdcem systému HOPKS byl systém „mobilizační přípravy“ hospodářství státu, zejména obranné hospodářství.²³

Do 31. 12. 2000 byl v platnosti systém hospodářské mobilizace, který prošel dvěma vývojovými fázemi. Do roku 1992 byl systém založen na direktivním řízení, jehož základním nástrojem byl rozpočtový plán. Veškerá opatření pak směřovala k zabezpečení válečných potřeb. Politické a ekonomické změny po roce 1989 vyvolaly potřebu změny v oblasti hospodářské mobilizace. Tato změna byla realizována na základě nařízení vlády č. 284/1992 Sb. V podstatě přizpůsobila systém hospodářské mobilizace změněným ekonomickým podmínkám a znamenala přechod od direktivního ke smluvnímu systému. Nově zavedený systém umožnil využití opatření připravovaných pro období branné pohotovosti státu i pro řešení jiných krizových situací a vymezil základní subjekty a nástroje systému (subjekt hospodářské mobilizace, krizový plán hospodářské mobilizace, mobilizační infrastruktura, uchování výrobních schopností, státní hmotné rezervy, zvláštní zásoby, útvary obrany). Zásadní změnu systému však přinesla až nová krizová legislativa, která vstoupila v platnost od 1. ledna

²² SŠHR: *Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Metodiky hospodářských opatření pro krizové stavy. Dostupné z WWW: <<http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/metodiky.aspx>>.

²³ ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 7.

2001. Současný systém HOPKS představuje relativně samostatný a samostatně právně zakotvený systém, který je vzájemně propojen s ostatními prvky bezpečnostního systému ČR.²⁴

Je nutno zmínit, že prvním a zcela zásadním dokumentem přijatým v oblasti HOPKS byl ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Na základě tohoto ústavního zákona byly vytvořeny předpoklady pro přijetí dalších zákonů, které se zabývají jak problematikou bezpečnosti, tak nezbytnými dodávkami.²⁵

Nová právní úprava je zakotvena v zákoně č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. Tento zákon vytvořil dosud chybějící právní předpoklady pro provádění potřebných opatření včetně zásad jejich financování. Součástí zákona je i soustava regulačních opatření. Aktuální právní úprava vychází se skutečnosti, že nebezpečí přímého vojenského napadení České republiky se výrazně snížilo. Více pravděpodobné jsou krizové situace nevojenského charakteru.²⁶

Především je nutné zdůraznit, že HOPKS jsou připravována a mohou být použita pouze pro řešení krizové situace po vyhlášení některého z krizových stavů. V této souvislosti je nutné zmínit skutečnost, že pojem „krizové stavy“ pro potřeby HOPKS zahrnuje stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Opatření jsou tedy určena pro řešení krizové situace vyvolané jak vojenským, tak i nevojenským ohrožením.²⁷

²⁴ KAHL, J., et al. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: Modul H*. 1. vyd. . Praha: MV - generální ředitelství HZS ČR, 2008. s. 6-7.

²⁵ HORÁK, R., et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. s. 151.

²⁶ ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 7-8.

²⁷ KAHL, J., et al. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: Modul H*. 1. vyd. . Praha : MV - generální ředitelství HZS ČR, 2008. s. 7.

1.3.2 Systém hospodářských opatření pro krizové stavy

Systém HOPKS tvoří pět základních opatření:

1) Systém nouzového hospodářství

Je určen k zajištění nezbytných dodávek (ND) potřebných k pokrytí základních životních potřeb obyvatelstva, k podpoře činnosti hasičských záchranných sborů a k podpoře výkonu státní správy.²⁸

Tento systém dále zabezpečuje, aby nezbytné dodávky pro

- a) uspokojení základních životních potřeb obyvatelstva
- b) podporu činnosti hasičských záchranných sborů a havarijních služeb
- c) podporu výkonu státní správy

probíhaly způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy.²⁹

Systém nouzového hospodářství dále napomáhá efektivnímu využití zdrojů ve vlastnictví právnických a podnikajících fyzických osob ve prospěch činností organizovaných správními úřady k překonání krizové situace. V tomto smyslu je obecným cílem tohoto systému získat přehled o disponibilních zdrojích, které bude možné využít pro řešení možných krizových situací. Základním principem je, aby zabezpečení nezbytné dodávky za krizové situace probíhalo způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy. Mezi dodavatelem a odběratelem nezbytné dodávky v případě potřeby řešení krizové situace půjde o běžný obchodní vztah.³⁰

2) Systém hospodářské mobilizace

Pojem mobilizace byl v minulosti definován dle dříve platného branného zákona jako „hromadné povolávání vojáků mimo činnou službu k mimořádné službě, přesahuje-li toto povolání svým rozsahem rozsah mimořádných opatření mimo dobu

²⁸ *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Hospodářská opatření pro krizové stavy. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/opatreni_krizove_stavy.aspx>.

²⁹ § 10 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy

³⁰ KAHL, J., et al. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: Modul H. 1.* vyd. . Praha : MV - generální ředitelství HZS ČR, 2008. s. 13.

branné pohotovosti státu.“ Zrušením branného zákona zanikl termín „branná pohotovost“ a byl nahrazen termínem „stav ohrožení státu a válečný stav“.³¹

Je určen k zajištění potřebných věcných zdrojů pro ozbrojené síly a ozbrojené bezpečnostní sbory, které vyžadují za krizových situací vojenského charakteru od podnikatelské sféry v České republice.³²

V praxi se jedná o zajištění dodávek pro podporu činnosti Armády ČR, Policie ČR, Vězeňské služby ČR a Celní správy ČR po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu. Tyto nezbytné dodávky jsou v systému hospodářské mobilizace nazývány mobilizační dodávkou. Vzhledem k tomu, že odběratel bude za krizových stavů hradit mobilizační dodávky z finančních prostředků státního rozpočtu, je nutné, aby konečný výběr finálního dodavatele proběhl v souladu s platnými právními předpisy pro zadávání veřejných zakázek.³³

3) Systém státních hmotných rezerv

Vytváří materiální zdroje nezbytné pro řešení krizových situací, které není možné zajistit u podnikatelů a za jejichž zajištění odpovídá stát. Státní hmotné rezervy vznikají na základě požadavků krizových plánů ústředních správních úřadů a je možné je rozčlenit na hmotné rezervy, pohotovostní zásoby, zásoby pro humanitární pomoc a mobilizační rezervy.³⁴

Hmotné rezervy, v zahraničí označovány jako strategické rezervy, jsou základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky, které jsou určeny pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu.³⁵

³¹ HORÁK, R, et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. s. 182.

³² SSHR: *Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Hospodářská opatření pro krizové stavy. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/opatreni_krizove_stavy.aspx>.

³³ KAHL, J., et al. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: Modul H*. 1. vyd. . Praha: MV - generální ředitelství HZS ČR, 2008. s. 15.

³⁴ SSHR: *Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Hospodářská opatření pro krizové stavy. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/opatreni_krizove_stavy.aspx>.

³⁵ ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 39.

Pohotovostní zásoby se vytvářejí pro případy, kdy odborně příslušný ústřední správní úřad nemůže zajistit nezbytnou dodávku. Poté lze z prostředků státu pořídit příslušné zásoby a udržovat je jako pohotovostní zásoby. Vydané pohotovostní zásoby musí osoba, která je použila, vrátit do 15 kalendářních dnů po zrušení krizového stavu.³⁶

Zásoby pro humanitární pomoc slouží pro první období krizové situace (3 dny) k zajištění nezbytných životních potřeb fyzických osob, které vlivem krizové situace zůstaly bez potřebných věcných prostředků nutných k přežití, a které nebyly evakuovány.³⁷

Zásoby pro humanitární pomoc jsou vyžadovány stejně jako ostatní věcné zdroje Krizovými štáby krajů u odborné pracovní skupiny ÚKŠ pro koordinaci věcných zdrojů. Krizový štáb Správy zajistí dopravu vyžádaných zásob pro humanitární pomoc na místo určení do 24 hodin od obdržení požadavku. Příjemce potvrdí převzetí na přejímacích dokladech, zajišťuje jejich vyložení a distribuci. Doklady o předání zásob pro humanitární pomoc fyzickým osobám je povinen uchovat.³⁸

Za přidělování zásob pro humanitární pomoc odpovídá krajský hejtman, starosta obce s rozšířenou působností, pokud jim byly tyto zásoby poskytnuty. Na rozdíl od pohotovostních zásob se tyto zásoby neuhrazují ani nevracejí.³⁹

Mobilizační rezervy tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky, stroje a jiné materiálové hodnoty určené pro zajištění mobilizačních dodávek. Vytváření mobilizačních rezerv je součástí příprav na zajištění mobilizační dodávky. V žádném případě nenahrazují předmět mobilizační dodávky, doplňují zdroje dodavatele mobilizační dodávky, zvyšují jeho výrobní kapacitu nebo mu umožňují splnit časové kvalitativní další podmínky stanovené objednavatelem mobilizační

³⁶ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V. *Právní východiška krizového managementu - Management záchranných prací*. 2. vyd. Ostrava: Edice Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Spektrum, 2007. s. 72-73.

³⁷ ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 41.

³⁸ NOVÁK, M., MIKYNA, J. *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2011 [cit. 2011-07-10]. Zásoby pro humanitární pomoc SSHR. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/zasoby_humanitarni_pomoc.aspx>.

³⁹ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V. *Právní východiška krizového managementu - Management záchranných prací*. 2. vyd. Ostrava: Edice Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Spektrum, 2007. s. 73.

dodávky. Jsou vytvářeny účelově pro zabezpečení konkrétní mobilizační dodávky u konkrétního dodavatele mobilizační dodávky. O jejich použití rozhoduje vláda rozhodnutím o aktivaci systému hospodářské mobilizace. Ve výjimečných případech mohou být po vyhlášení krizového stavu využity na základě rozhodnutí vlády operativně k jinému účelu, než byly původně vytvořeny.⁴⁰

Správa státních hmotných rezerv je zde hlavním gestorem tohoto systému. Konkrétně zabezpečuje financování, skladování, ochraňování a další činnosti, které se týkají státních hmotných rezerv.

Státní hmotné rezervy jsou rezervy a zásoby ve vlastnictví státu určené pro zajištění obranyschopnosti státu, odstraňování následků krizových situací a ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu.⁴¹

4) Výstavba a údržba infrastruktury

Požadavky na výstavbu infrastruktury vyplývají z krizových plánů. Infrastruktura k přípravě a přijetí HOPKS zahrnuje:

1. stavby určené pro účely HOPKS ve vlastnictví České republiky, k nimž má příslušnost k hospodaření Správa
2. stavby sloužící pro účely HOPKS, k nimž má Česká republika zřízeno věcné břemeno a které jsou ve vlastnictví právnických nebo podnikajících fyzických osob.
3. technické zabezpečení staveb podle bodu 1 vnitřními rozvody inženýrských a telekomunikačních sítí, počínaje přípojkou k veřejnému rozvodu těchto sítí.
4. technologické a ostatní vybavení staveb podle bodu 1.⁴²

Dále do infrastruktury patří pozemní komunikace, dráhy, přístavy a letiště sloužící pro dopravní obsluhu staveb.⁴³

⁴⁰ NOVÁK, M. *Vojenské rozhledy* [online]. 2001 [cit. 2011-07-09]. Hospodářská opatření pro krizové stavy v systému obranného plánování . Dostupné z WWW: <http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2001_1/126.htm>.

⁴¹ KAHL, J., et al. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: Modul H*. 1. vyd. . Praha: MV - generální ředitelství HZS ČR, 2008. s. 17.

⁴² ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 35.

Infrastruktura slouží zejména k zabezpečení skladování státních hmotných rezerv, dopravy a spojení za krizových stavů.⁴⁴

5) Systém regulačních opatření

Je připraven jako krajní opatření systému HOPKS pro období, kdy dopady krizové situace znemožní normální tržní způsob výroby a distribuce zboží potřebného zejména pro pokrytí základních životních potřeb obyvatelstva na území postiženém krizovou situací.⁴⁵

Pro přípravu regulačních opatření je nezbytně nutná spolupráce mezi pracovníky krizového řízení kraje a obcí s rozšířenou působností. Pouze dobrá znalost místních podmínek a poměrů může spolu s předem dohodnutými postupy umožnit vytvoření vhodných podkladů pro přípravu a zavedení regulačních opatření na krajské a obecní úrovni. Časově lze rozdělit činnost krajského úřadu (obecního úřadu) do dvou etap. První před vyhlášením krizového stavu - příprava analytických podkladů a druhá – rozhodnutí o přijetí a vlastní realizace regulačních opatření odpovídajících již vzniklé konkrétní krizové situaci.⁴⁶

Regulační opatření slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a energií nebo usměrnění spotřeby v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek účinné.⁴⁷

Regulační opatření se nevyhlašují formou správního rozhodnutí, protože jde o jeden z typů hospodářských opatření pro krizové stavy přímo upravených zákonem. Rozhodnutí o vyhlášení regulačních opatření se vyhlašuje ve Věstníku právních opatření kraje. Přijatá opatření se vyvěsí na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů obcí, kterých se dotýká a zveřejní se prostřednictvím

⁴³ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V. *Právní východiska krizového managementu - Management záchranných prací*. 2. vyd. Ostrava: Edice Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Spektrum, 2007. s. 77.

⁴⁴ HORÁK, R, et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. s. 200.

⁴⁵ *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Hospodářská opatření pro krizové stavy. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/opatreni_krizove_stavy.aspx>.

⁴⁶ METODICKÉ POKYNY pro přípravu a realizaci regulačních opatření v systému hospodářských opatření pro krizové stavy, s. 43.

⁴⁷ § 20 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy

hromadných informačních prostředků. Přijetí regulačních opatření týkajících se jednotlivých podnikatelů se jim sděluje písemně a jejich převzetí se potvrzuje.⁴⁸

O použití regulačních opatření za stavu nebezpečí rozhoduje krajský hejtman nebo starosta obce s rozšířenou působností, za nouzového stavu, za stavu ohrožení státu a za válečného stavu vláda nebo guvernér České národní banky. Tito se označují jako vyhlášovatelé regulačních opatření. Správa odpovídá za přípravu regulačních opatření pro případy stavů ropné nouze.⁴⁹

Vláda může vyhlásit regulační opatření za všech krizových stavů. Může přijímat i ta opatření, která jsou ve stavu nebezpečí vyhrazena hejtmanovi kraje nebo starostům obcí. Guvernér České národní banky může samostatně vyhlásit opatření za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Regulační opatření vyhlášená vládou, budou realizována zejména při krizových situacích, které postihnou celé nebo převážnou část území České republiky nebo když současně výrazně postihnou i území několika sousedních států. Příprava regulačních opatření musí být propracována do té míry, aby, bude-li to za krizových stavů nezbytné, umožnila jejich vyhlášovateli (vláda, hejtman kraje, starosta obce s rozšířenou působností a starosta určené obce) bezproblémové zavedení a efektivní použití.

Příprava zahrnuje:

- část legislativní - příprava nezbytných právních podmínek pro jejich vyhlášení,
- část metodická a organizační - příprava, zabezpečení a použití regulačních opatření,
- část materiální - materiální zabezpečení nezbytně nutné k zavedení příslušného regulačního opatření (např. tisk přidělových poukázek apod.).⁵⁰

⁴⁸ METODICKÉ POKYNY pro přípravu a realizaci regulačních opatření v systému hospodářských opatření pro krizové stavy, s. 6.

⁴⁹ ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 35.

⁵⁰ METODICKÉ POKYNY pro přípravu a realizaci regulačních opatření v systému hospodářských opatření pro krizové stavy, s. 4.

1.3.3 Zkušenosti se systémem HOPKS ze zahraničí

Tato podkapitola je velice zajímavá, neboť nám ukazuje zkušenosti jiných států se systémem HOPKS.

Švýcarsko

Pozoruhodné je, že švýcarské rezervy stát nevlastní. Skladují se jen minimální vládní zásoby pro armádu v případě ohrožení Stát má, co se rezerv týká, pouze roli legislativní a koordinační. V praxi to vypadá tak, že zásoby zboží nakupují firmy na úvěr, za který garanci vůči bance přebírá stát. Za povšimnutí také stojí to, že ve Švýcarsku platí princip, který se opírá o dodržování doporučených zásob každé domácnosti. Zásoby by měly pokrýt základní potřeby občanů po dobu 6 týdnů. Švýcarsko dále vymezuje okruh životně důležitého dováženého zboží. Na dovoz tohoto zboží se vztahuje dovozní licence a uzavření smlouvy o povinném skladování. Těžiště povinných skladů je v soukromém sektoru na úrovni firem a bank. Státu odpadají tímto systémem správní a administrativní náklady a firmy na druhé straně profitují ze státních příspěvků a garancí, stejně tak i z daňových úlev.⁵¹

Norsko

V Norsku platí princip, že obrana je záležitostí všech, to znamená, že i obcí a obyvatelstva. Civilní nouzová připravenost se skládá z administrativní, ekonomické připravenosti, dále z civilní obrany, policejní, zdravotnické a informační připravenosti. Norsko trvale skladuje a obměňuje čtyři milióny nouzových potravinových balíčků pro obyvatelstvo. Před uplynutím záruční doby se tyto balíčky darují humanitárním organizacím.⁵²

Finsko

Problematikou státních rezerv se zabývá Ministerstvo obchodu a průmyslu. Mezi státní rezervy patří i tříměsíční zásoba lékařských potřeb, kterou na základě dohody

⁵¹ HORÁK, R, et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. s. 163-164.

⁵² HORÁK, R, et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. s. 165-166.

udržuje 15 finských nemocnic. Na základě zákona jsou některé finské firmy povinné skladovat určitý objem zásob komodit, kdy jsou nejen jejich vlastníkem, ale musí hradit i náklady spojené s jejich udržováním.⁵³

Polsko

Potravinové rezervy má v Polsku na starost Agentura zemědělského trhu. Tyto rezervy jsou udržovány pomocí státního rozpočtu. Cílem potravinových rezerv v případě státních ekonomických rezerv je zajištění fungování základních odvětví národního hospodářství. Pokud se tyto rezervy použijí jako rezervy speciální, je jejich cílem realizace branných úkolů a uspokojování mobilizačních potřeb.⁵⁴

1.4 Subjekty podílející se na tvorbě a uplatňování požadavků na nezbytné dodávky

Právnícké a podnikající fyzické osoby

Tyto subjekty jsou důležité především jako dodavatelé nezbytných dodávek, o kterých se diplomová práce zmiňuje výše.

Obce s rozšířenou působností (ORP)

V České republice je přes 200 ORP. Jihočeský kraj, kterým se diplomová práce hlavně zabývá, se člení na 17 ORP. Obecně se obce řídí zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Tento zákon vymezuje postavení obce, orgány obce a jejich povinnosti, dále se zabývá jak samostatnou, tak přenesenou působností.

Pro problematiku nezbytných dodávek je důležitější zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů a další již dříve zmíněné právní normy. ORP dále plní úkoly uložené jim krajským úřadem k zajištění nezbytných dodávek, připravují a vyhláší regulační

⁵³ HORÁK, R, et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. s. 167-168.

⁵⁴ HORÁK, R, et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. s. 168-169.

opatření, kontrolují plnění vyhlášených regulačních opatření, odpovídají za přidělování jim vyžádaných humanitárních zásob postiženým osobám.⁵⁵

Z hlediska oblasti nezbytných dodávek ORP na základě oslovení krajským úřadem definují své potřeby nezbytných dodávek. Přitom vycházejí z dokumentů zpracovaných v rámci rozpracování úkolů krizového plánu kraje, svých zkušeností a místních znalostí.

V souladu s úkoly uloženými krajským úřadem ORP navrhuje vhodné dodavatele ND ze svého správního obvodu. Přitom se neomezují pouze na dodavatele k pokrytí vlastních potřeb, ale vyhledávají a navrhuje všechny vhodné dodavatele ND pro danou potřebu na svém správním území.⁵⁶

Starosta ORP má také řadu povinností, které mu vyplývají z krizového zákona. Jako příklad uvádí diplomová práce některé z nich: Starosta ORP zajišťuje připravenost správního obvodu ORP na řešení krizových situací (ostatní orgány obce s rozšířenou působností se na této připravenosti podílejí), řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následku prováděná územními správními úřady s působností ve správním obvodu ORP, orgány obcí, PO a FO ve správním obvodu ORP, za tímto účelem zřizuje a řídí bezpečnostní radu ORP pro území správního obvodu ORP, organizuje přípravu správního obvodu ORP na krizové situace a podílí se na jejich řešení, schvaluje po projednání v bezpečnostní radě ORP krizový plán ORP, vyžaduje od HZS kraje údaje podle § 15 odst. 3.⁵⁷

Bezpečnostní rada ORP

Významnou funkci zastávají poradní orgány, jimiž jsou bezpečnostní rady kraje a ORP. Tyto orgány se zřizují pro přípravu na krizové situace, nejsou orgánem krizového řízení. Předsedou je v případě kraje hejtman, u ORP je to starosta ORP. Na jednání

⁵⁵ § 8 zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů

⁵⁶ *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-07-10]. Systém zdělávání v krizovém řízení. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/system-vzdelavani-v-krizovem-rizeni.aspx>>.

⁵⁷ § 18 zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

mohou být přizvány i další osoby, pokud je jejich účast nezbytná k posouzení stavu stav zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace.⁵⁸

Bezpečnostní rada ORP má nejvýše 8 členů a starosta ORP jejími členy jmenuje: Místostarostu, tajemníka obecního úřadu, příslušníka Policie ČR určeného ředitelem krajského ředitelství Policie ČR, příslušníka HZS kraje určeného ředitelem HZS kraje, zaměstnance ORP zařazeného do obecního úřadu ORP, který je zároveň tajemníkem bezpečnostní rady ORP, další osoby.⁵⁹

Bezpečnostní rada ORP projednává a posuzuje přehled možných zdrojů rizik a analýzu ohrožení, krizový plán ORP, vnější havarijní plán, pokud je schvalován starostou ORP, finanční zabezpečení připravenosti ORP na mimořádné události nebo krizové situace a jejich řešení ve správním obvodu ORP, stav připravenosti složek IZS dislokovaných ve správním obvodu ORP, způsob seznámení obcí, právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení ve správním obvodu ORP, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení, další dokumenty související s připraveností správního obvodu ORP na krizové situace a jejich řešení.⁶⁰

Krajské úřady

Obecnou úlohou krajského úřadu v systému HOPKS je zabezpečení ND k uspokojení základních životních potřeb obyvatel na svém území. Konkrétně analyzuje potřebné ND, za tímto účelem rozpracovává určité události z 24 typových plánů do podoby operačních plánů. Dále zpracovává PND. Dalším úkolem je společně s HZS kraje hledat dodavatele ND na svém území. Vyžaduje u odborně příslušného ministerstva ty ND, které není schopen zajistit na svém území.⁶¹

⁵⁸ § 24 zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁵⁹ § 9 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁶⁰ § 8 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-07-10]. Systém zdělávání v krizovém řízení. Dostupné z WWW:

<<http://www.hzscr.cz/clanek/system-vzdelavani-v-krizovem-rizeni.aspx>>.

Krizový štáb kraje a ORP

Krizový štáb kraje svolává hejtman a krizový štáb ORP svolává starosta obce ORP v případě, že je vyhlášen krizový stav pro celé území státu nebo pro jeho část patřící do působnosti orgánu krizového řízení, je vyhlášen stav nebezpečí pro celé území patřící do působnosti orgánu krizového řízení nebo pro jeho část, jej použije ke koordinaci záchranných a likvidačních prací, je k tomu vyzván Ministerstvem vnitra při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací, jde o úkol prováděný při cvičení orgánu krizového řízení nebo cvičení složek IZS, nebo je tento postup nezbytný pro řešení mimořádné události a není splněna některá z výše uvedených podmínek.⁶²

Členy krizového štábu kraje nebo ORP jsou členové příslušné bezpečnostní rady, členové příslušné stálé pracovní skupiny. Členy stálé pracovní skupiny štábu jsou: tajemník krizového štábu, pracovníci krajského úřadu nebo obecního úřadu ORP, zástupci základních složek IZS a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace.⁶³

Hasičský záchranný sbor kraje (HZS kraje)

Hasičský záchranný sbor ČR (HZS ČR) je zřízen ze zákona (zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů) jako organizační složka státu. HZS ČR plní úkoly na úseku požární ochrany, integrovaného záchranného systému (IZS), ochrany obyvatelstva a krizového řízení. HZS ČR tvoří generální ředitelství HZS ČR, které je součástí Ministerstva vnitra a hasičské záchranné sbory krajů.⁶⁴

V čele HZS kraje je krajský ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra. HZS krajů jsou organizačními složkami státu a účetními jednotkami, jejichž příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra.⁶⁵

⁶² § 12 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁶³ § 13 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁶⁴ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V. *Právní východiška krizového managementu - Management záchranných prací*. 2. vyd. Ostrava: Edice Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Spektrum, 2007. s. 36-37.

⁶⁵ LINHART, P. *Některé otázky ochrany společnosti*. 1. vyd. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2005. s. 43.

Dle krizového zákona má HZS kraje mnoho úkolů a povinností. Mezi vybrané patří například organizovat součinnost mezi správními úřady a obcemi v kraji, vést přehled možných zdrojů a rizik, zpracovávat krizový plán kraje atd. Důležitým oprávněním, které má souvislost s nezbytnými dodávkami, je oprávnění shromažďovat a evidovat údaje o právnických a podnikajících fyzických osobách v oblasti výroby a služeb.⁶⁶

Z hlediska problematiky nezbytných dodávek je HZS kraje hlavním koordinátorem dodavatelů nezbytných dodávek, o kterých se diplomová práce zmiňuje výše. HZS kraje je jediný, kdo může potencionální dodavatele nezbytných dodávek oslovit a uzavřít s nimi smlouvu o budoucím poskytnutí nezbytných dodávek. HZS kraje má také za úkol seznam dodavatelů aktualizovat a případně doplňovat na základě požadavků ORP. HZS kraje kontaktuje vybrané dodavatele nezbytných dodávek pomocí oslovovacího dopisu a zjišťuje potřebné údaje, které zadává do informačního systému ARGIS. Více se o postupu oslovování dodavatelů a o informačním systému ARGIS zmiňuje kapitola 1. 6 Informační systémy pro podporu tvorby a uplatňování požadavků na nezbytné dodávky.

Ústřední správní úřady (ÚSÚ)

Právní postavení ústředního správního úřadu v systému HOPKS upravuje zákon č. 241/2000 Sb., o HOPKS a o změně některých souvisejících zákonů a vyhláška Správy státních hmotných rezerv č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, kterou se zákon provádí. Postavení ústředního správního úřadu jako orgánu krizového řízení je upraveno v zákoně č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů.⁶⁷

Pro vlastní požadavky ÚSÚ na nezbytné dodávky (např. dodávky pro zajištění výkonu státní správy a dále pro dodávky, které svým významem v rámci jeho působnosti přesahují územní obvod kraje) navrhne v rámci zpracování seznamu požadovaných nezbytných dodávek možné dodavatele. Následně osloví písemně HZS

⁶⁶ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁶⁷ Metodika činnosti ÚSÚ při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS s. 3.

krajů s požadavkem na oslovení a vyžádání údajů nezbytných pro zpracování PND od dodavatelů nezbytných dodávek. ÚSÚ zpracuje do svého PND mimo vlastních požadavků i požadavky na nezajištěné nezbytné dodávky postoupené krajskými úřady. V případě, že odborně příslušný ÚSÚ prokazatelně nemůže zajistit nezbytnou dodávku, provede analýzu předpokládaného dopadu krizové situace na celé území ČR a zpracuje návrh na vytvoření pohotovostních zásob, který formou požadavku uplatní u Správy.⁶⁸

Správa státních hmotných rezerv

Nejdůležitějším orgánem, který se problematikou nezbytných dodávek zabývá, je jednoznačně Správa státních hmotných rezerv (dále jen „Správa“)

Správa je ústředním orgánem státní správy v oblastech hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv. Byla zřízena zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů. Její působnost je upravena zejména zákonem č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů. V čele Správy je předseda, kterého jmenuje a odvolává vláda. Zásady činnosti Správy a zásady její organizace stanoví Statut Správy státních hmotných rezerv schválený usnesením vlády ze dne 3. prosince 2001 č. 1293.

Hlavní poslání Správy definují zákony:

- č. 97/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o působnosti Správy státních hmotných rezerv,
- č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů,
- č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy).⁶⁹

⁶⁸ Metodika činnosti ÚSÚ při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS s. 5-8.

⁶⁹ SSHR: *Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Působnost SSHR. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/pusobnost_sshr.aspx>.

SSHR zabezpečuje financování HOPKS v tom smyslu, že zajišťuje finanční prostředky na výstavbu nových objektů infrastruktury, předseda SSHR je ten, kdo rozhoduje o vydání zásob pro humanitární pomoc. SSHR dále kontroluje přípravu a plánování HOPKS a je oprávněna ukládat pokuty.

Správa dále zpracovává Plán vytváření civilních zdrojů. Tento plán je zpracován na základě Plánu opatření hospodářské mobilizace dodavatele mobilizační dodávky, dále Krizového plánu příslušného ústředního správního úřadu, požadavku objednatele mobilizační dodávky na vytvoření mobilizačních rezerv, výsledků projednávání návrhu tohoto plánu na úrovni Výboru pro obranné a civilní nouzové plánování, posledním bodem je výše finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.⁷⁰

1.4.1 Vzdelávání subjektů

Každý pracovník krizového řízení musí získat odbornou způsobilost. Získání této způsobilosti umožňuje systém vzdělávání. Tento systém vzdělávání je obsažen v Koncepci vzdělávání v oblasti krizového řízení, která byla schválena usnesením Bezpečnostní rady státu dne 16. listopadu 2004 č. 14. Realizací této Koncepce bylo po odborné stránce pověřeno Ministerstvo vnitra v součinnosti s Ministerstvem obrany, SSHR a Ministerstvem zdravotnictví. Cílem Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení je systémové řešení přípravy osob v předmětné oblasti, stanovení cílových skupin, stanovení způsobů a zásad pro zpracování rámcových vzdělávacích programů pro jednotlivé cílové skupiny, vytvořit podmínky k získávání a prohlubování kvalifikace a její zvyšování v oblasti potřebné pro činnost profesionálních pracovníků a osob dotčených oblastí krizového řízení, realizovat koordinaci a výkon státní správy v oblasti činností spojených se vzděláváním v krizovém řízení v odpovědnosti MV ve spolupráci s dalšími zainteresovanými ústředními správními úřady. Legislativní základ procesu vzdělávání v oblasti krizového řízení v České republice je tvořen zákony a odvozenými legislativními předpisy a dalšími dokumenty řešícími zejména

⁷⁰ HORÁK, R, et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. s. 188.

problematiku národního programu rozvoje vzdělávání v České republice, krizového řízení, ochrany obyvatelstva, ochrany ekonomiky, obrany státu, vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, integrovaného záchranného systému a hospodářských opatření pro krizové stavy atd.⁷¹

Koordinací vzdělávacího procesu v oblasti krizového řízení bylo pověřeno Ministerstvo vnitra. SSHR v rámci své působnosti organizuje průběžné vzdělávání státních zaměstnanců ve správních úřadech, vedoucích úředníků a úředníků územních samosprávných celků, podílejících se na přípravě a realizaci systému HOPKS a odborné vzdělávání řídicích i výkonných pracovníků subjektů hospodářské mobilizace, představitelů hospodářské sféry (dodavatelů mobilizačních dodávek), řídicích i výkonných pracovníků ochraňovatelů státních hmotných rezerv a dalších právnických a podnikajících fyzických osob.⁷²

Vzdělávání probíhá formou kurzů, jejichž odborným garantem je Vysoká škola ekonomická v Praze - Institut krizového managementu. Kurzy se pořádají na základě smlouvy mezi Vysokou školou ekonomickou v Praze a Správou státních hmotných rezerv. Posláním Institutu krizového managementu je připravovat řídicí pracovníky hospodářské sféry, státní správy a územní samosprávy pro oblast krizového managementu, organizovat a zajišťovat v rámci celoživotního vzdělávání občanů základní a specializační kurzy a prezentace systému krizového managementu, zaměřené na odborné vzdělání ve společných teoretických základech krizového managementu a ve specializaci, zaměřené na zajištění průběžného vzdělávání státních zaměstnanců ve správních úřadech, vedoucích úředníků a úředníků územních samosprávných celků, podílejících se na přípravě a realizaci systému HOPKS, podílet se na řešení vědeckovýzkumných úkolů z oblasti krizového managementu a HOPKS, včetně poskytování poradenské a expertní činnosti atd.⁷³

⁷¹ Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení z roku 2004, s. 3.

⁷² *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-07-10]. Systém vzdělávání v krizovém řízení. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/system-vzdelavani-v-krizovem-rizeni.aspx>>.

⁷³ *Vysoká škola ekonomická v Praze* [online]. 2010 - 2011 [cit. 2011-07-10]. Institut krizového managementu. Dostupné z WWW: <http://ikm.vse.cz/ikm/?page_id=37>.

System vzdělávání uvedený ve výše zmíněné Koncepti člení přípravu na dvě úrovně, a to úroveň v rámci dalšího profesního vzdělávání a úroveň získání kvalifikace cestou vyššího odborného vzdělávání nebo vysokoškolského vzdělávání. K větší provázanosti a sjednocení obsahové stránky studia v předmětných oblastech na vysokých školách vzniklo „Společné minimum pro potřeby vzdělávání odborníků v oblasti bezpečnosti“ schválené usnesením BRS ze dne 3. července 2007 č. 32, jehož cílem je vytvoření společného vědomostního základu a jeho poskytnutí širokému spektru vysokých škol.⁷⁴

Stejně jako teorie je důležitá i praxe, proto jsou z hlediska vzdělávání subjektů velmi významná cvičení orgánů krizového řízení.

Například uživatelům systému ARGIS je umožněn přístup i do tzv. cvičné verze systému ARGIS. Zde mohou uživatelé zadávat zcela libovolná data, pouze za účelem svého procvičení práce se systémem.⁷⁵

Na tomto místě je vhodné zmínit i vzdělávání úředníků, které se řídí dle zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů. Tento zákon stanoví za vzdělávací instituce právnické nebo podnikající fyzické osoby, kterým je udělena akreditace, dále příspěvkové organizace zřízené Ministerstvem vnitra a posledním je územní samosprávný celek, kterému byla udělena akreditace. Akreditace vzdělávací instituce nebo vzdělávacího programu se uděluje na dobu 3 let. Před uplynutím lhůty může držitel požádat o její obnovení. K žádosti o akreditace vzdělávací instituce připojí oprávnění ke vzdělávací činnosti, přehled o personálním, technickém a materiálním vybavení žadatele, přehled dosavadních činností žadatele a vzdělávací program, o jehož akreditace žádá. Prohlubování kvalifikace probíhá v oblasti vstupního a průběžného vzdělávání a dále jako příprava a ověření zvláštní odborné způsobilosti. Zvláštní odborná způsobilost se ověřuje zkouškou a má obecnou a zvláštní část. Obecná část zahrnuje znalost základů veřejné

⁷⁴ *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-07-10]. System vzdělávání v krizovém řízení. Dostupné z WWW:

<<http://www.hzscr.cz/clanek/system-vzdelavani-v-krizovem-rizeni.aspx>>.

⁷⁵ HRDLIČKOVÁ, Miloslava; BOHUSLAVOVÁ, Ludmila. *Uživatelská příručka IS ARGIS 2.3 Nouzové hospodářství pro dodavatele ND*. Praha: T - Soft, 2010. s. 16. Dostupné z WWW:

<http://www.argis.cz/documents/ARGIS20uzivatelska_prirucka%20pro%20DND%20verze%202.3.pdf>.

správy, znalost zákona o obcích, o krajích, o hlavním městě Praze, dále zákona o správním řízení. V této části obecné zkoušky je důležitá i aplikace těchto znalostí. Zvláštní část pak zahrnuje znalosti nezbytné k výkonu správních činností stanovených prováděcím právním předpisem a schopnost jejich aplikace. Provádění zkoušek zabezpečuje Ministerstvo vnitra ve spolupráci s ostatními správními úřady. Samotná zkouška se skládá z písemné a ústní části. Zkouška a vyhlášení výsledků jsou veřejné. Jestliže úředník nevyhoví při zkoušce, ať při písemné nebo ústní části, může ji dvakrát opakovat.⁷⁶

1.5 Plán nezbytných dodávek

Plán nezbytných dodávek (PND) je samostatná část krizového plánu zpracovaná správním úřadem v systému nouzového hospodářství.⁷⁷

Postup zpracování PND je stanoven ve vyhlášce č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, ve znění vyhlášky č. 542/2002 Sb. Dle této vyhlášky postupují správní úřady při formulaci požadavků na nezbytné dodávky v prvním (lichém) roce cyklu Plánu vytváření civilních zdrojů k zajištění bezpečnosti České republiky (PVCZ).

V druhém (sudém) roce Správa posoudí předložené požadavky, připraví návrh PVCZ a předloží ho k projednání orgánům bezpečnostních struktur České republiky. Na základě doporučení těchto orgánů Správa konečnou verzi PVCZ, kterou schválí předseda Správy.⁷⁸

PND obsahuje přehled nezbytných dodávek a přehled jejich dodavatelů. Tvoří součást plánu obrany (ten zpracovává ministerstvo obrany).

⁷⁶ § 17-§31 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávních celků a o změně některých zákonů

⁷⁷ ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. s. 15.

⁷⁸ SSHR: *Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Metodika činnosti při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/dokumenty_okk/hopks_10092010_metodika_ku_orp.pdf>.

Zpracovateli PND jsou:

- krajské úřady (nikoliv HZS kraje)
- ústřední správní úřady + ČNB
- jiné správní úřady a určené obce

Plán nezbytných dodávek vždy obsahuje seznam požadovaných nezbytných dodávek (název nezbytné dodávky, určení nezbytné dodávky číslem podle číselníku Standardní klasifikace produkce, požadované množství s uvedením měrné jednotky), seznam nezajištěných nezbytných dodávek, přehled dodavatelů nezbytných dodávek.⁷⁹

Ústřední správní úřad zapracuje do svého plánu nezbytných dodávek také seznam položek pohotovostních zásob, v němž uvede druh, množství a rozmístění. Mezi základní články plánování řadíme obec, obec s rozšířenou působností, krajský úřad, ostatní správní úřad (finanční úřady, apod.), věcně příslušný ústřední správní úřad a Správu státních hmotných rezerv.

PND především analyzuje potřebu civilních zdrojů při řešení krizových situací, tvoří databáze právnických a podnikajících fyzických osob schopných poskytnout požadovanou nezbytnou dodávku, přispívá k vytvoření celostátního přehledu o civilních zdrojích potřebných k řešení krizové situace a jejich potencionálních dodavatelích.

Krajský úřad (KÚ) je základním stupněm odpovědným za zabezpečení nezbytných dodávek. K zajištění požadavků na nezbytné dodávky vyplývajících z operačních plánů musí být již před vznikem krizové situace vyhledání vhodné dodavatele, za tímto účelem zpracovává kraj plán nezbytných dodávek.

Před zpracováním PND KÚ v rámci zpracování krizového plánu vyhodnotí závažnosti jednotlivých druhů ohrožení, možná rizika a jejich dopady na správní území kraje. Přitom se KÚ s využitím typových plánů podílí na zpracování příslušných operačních plánů. Tyto plány pro konkrétní typ krizové situace stanoví postupy, zásady, síly a prostředky pro jejich řešení. Takto zpracované operační plány jsou základem pro

⁷⁹ § 2 vyhlášky č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, ve znění vyhlášky č. 542/2002 Sb.

určení potřeby dodávky výrobků, prací a služeb (nezbytných dodávek) pro překonání krizových stavů.⁸⁰

Při zpracování PND vychází KÚ z operačních plánů a dále z podkladů a informací od obecních úřadů ORP. Mezi tyto podklady můžeme zařadit například vyhodnocení potřeb nezbytných dodávek pro řešení krizové situace ve svém správním obvodu, seznam potenciálních dodavatelů nezbytných dodávek působících ve správním obvodu, přehled nezbytných dodávek, které je možno zajistit v rámci správního obvodu, přehled nezbytných dodávek, které v rámci správního obvodu obce nelze zajistit. Ke stanoveným potřebám nezbytných dodávek navrhne KÚ možné dodavatele, přičemž jejich výběr provádí primárně s využitím údajů uvedených v Registru ekonomických subjektů.

HZS kraje na základě seznamu požadovaných nezbytných dodávek a návrhu možných dodavatelů osloví prostřednictvím IS PCZ ARGIS ekonomické subjekty, či jejich organizační složky nacházející se na území kraje a vyzve je k poskytnutí údajů o dodavateli a jeho schopnostech dodat předmět požadované nezbytné dodávky.⁸¹

Takto zjištěné údaje předá Krajskému úřadu, ten na základě takto získaných informací o možných dodavatelích nezbytných dodávek provede celkovou bilanci jejich zajištění. Cílem je získat přehled disponibilních zdrojů na území kraje, které je možné využít při řešení možných krizových situací.

1.6 Informační systémy pro podporu tvorby a uplatňování požadavků na nezbytné dodávky

V dnešní rychle se rozvíjející době jsou informační systémy nezbytnou součástí života společnosti. Využívají se stále dokonalejší a modernější technologie. V oblasti nezbytných dodávek je nejvýznamnější Informační systém plánování civilních zdrojů - IS ARGIS. O tomto informačním systému se text zmiňuje podrobněji dále.

⁸⁰ Metodika činnosti KÚ, ORP při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS s. 7.

⁸¹ Metodika činnosti KÚ, ORP při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS s. 8

V souvislosti s nezbytnými dodávkami se v poslední době hovoří o Informačním systému krizové komunikace - IS KRIZKOM. Tento systém umožňuje nepřetržité prohlížení dat a informací o státních hmotných rezervách a nezbytných dodávkách, propojuje krizové štáby na všech úrovních. Jeho základ tvoří informace z IS ARGIS. Tento systém se zabývá požadavky na věcné zdroje, které krizový štáb na svém stupni nedokáže vyřešit.

Informační systém Krizkom umožňuje:

- práci s daty podle územní nebo resortní příslušnosti a
- poskytuje informace o státních hmotných rezervách,
- zobrazuje informace o věcných zdrojích u podnikatelských subjektů zařazených do plánu nezbytných dodávek,
- umožňuje jednotné a jednoznačné zpracování požadavku na věcné zdroje, automatizovaný souhrn požadavků, posuzování uplatněných požadavků (zjištění disponibility věcných zdrojů, které lze zajistit na daném stupni – ve správním obvodu orgánu krizového řízení, nebo v jeho odborné působnosti),
- poskytuje notifikace (upozornění) o potřebě řešit požadavek na věcné zdroje (SMS, e-mail),
- průběžně informuje každý článek řízení o stavu řešení požadavku, který uplatnil na vyšším stupni,
- propojuje KŠ ORP, KŠ krajů, KŠ ÚSÚ, ÚKŠ a ochraňovatele SHR a umožňuje vzájemnou komunikaci
- realizuje předávání požadavku k řešení garantujícímu ÚSÚ a součinnostnímu ÚSÚ,
- systém umožní poskytnout informaci o nabízené humanitární pomoci nebo materiální zahraniční humanitární pomoci orgánům krizového řízení,
- adekvátní ochranu dat.⁸²

⁸² *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Informační web systému Krizkom . Dostupné z WWW: <<http://www.krizkom.cz/stranky/default.aspx>>.

Problematika hospodářských opatření pro krizové stavy se obecně zabývá i dalšími informačními systémy. Jedná se například o Krizový informační systém (KIS KD), tento systém slouží k evidenci státních hmotných rezerv. Jako další lze uvést informační systém KRIZDATA.

SSHR byl vytvořen jednoduchý aplikační SW-nástroj KRIZDATA umožňující pracovníkům krizového řízení všech stupňů v lokálním režimu prohlížení základních údajů o nezbytných dodávkách a jejich dodavatelích, pořízených v IS ARGIS, i mimo prostředí Internetu. Nová sada dat je vždy připravována na SSHR programovým výběrem z IS ARGIS ke konci každého měsíce.⁸³

Informační systém plánování civilních zdrojů - IS ARGIS

Tento informační systém vyvíjí a provozuje Správa státních hmotných rezerv. Jedná se o centrální webový systém, který je základním nástrojem informační podpory orgánů krizového řízení pro řešení krizových situací. Provoz tohoto systému byl zahájen 4. června 2001.

Systém ARGIS umožňuje práci s daty prostřednictvím internetu. Uživatelé na úrovni hasičských záchranných sborů kraje oslovují ekonomické subjekty či jejich organizační složky jako vybrané dodavatele nezbytných dodávek a žádají je o vyplnění údajů o sobě, odpovědných zástupcích, kontaktech, uzavřených smlouvách a zejména o jejich schopnosti dodat předmět nezbytné dodávky pro překonání krizových stavů.

Hasičské záchranné sbory rovněž oslovují obecní úřady s požadavkem na poskytnutí informací pro přípravu na krizové situace – např. o kapacitách zdravotnických a ubytovacích zařízení, počtech zaměstnanců ve výrobních provozech, počtech osob v místech předpokládané evakuace apod. Data se do systému pořizují prostřednictvím samostatného modulu ARGIS/SD, do kterého oslovené subjekty přistupují prostřednictvím uživatelských účtů vygenerovaných uživatelem HZS kraje.

⁸³ KAHL, J., et al. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: Modul H. 1. vyd. . Praha : MV - generální ředitelství HZS ČR, 2008. s. 24.*

Modul ARGIS/SD je přístupný pouze prostřednictvím internetového prohlížeče, žádné další dodatečné instalace na lokálním PC nejsou vyžadovány.⁸⁴

Dne 13. 5. 2004 byl vydán pokyn všem hasičským záchranným sborům krajů vyžadovat, shromažďovat a evidovat nezbytné údaje od právnických a podnikajících fyzických osob pro přípravu na krizové situace a pro zpracování plánu nezbytných dodávek. Tyto údaje vyžadují hasičské záchranné sbory krajů na základě § 15, odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, a to písemně na základě oslovovacího dopisu. V oslovovacím dopise (vzor příloha č. 1) vysvětlí HZS krajů, proč chtějí údaj získat. Dále se zasílá čestné prohlášení o pravdivosti poskytnutých údajů a smlouva o termínech aktualizace těchto dat. V této souvislosti je zde povinnost právnických a podnikajících fyzických osob nahlásit změnu poskytnutých údajů do třiceti dnů. K oslovovacímu dopisu se dále předkládá číselník nezbytných dodávek. Nepředkládá se však celý, jen jeho výběr, který je zúžen na konkrétní oslovenou právnickou a podnikající fyzickou osobu. Oslovené právnické a podnikající fyzické osoby poskytují podklady pro plán nezbytných dodávek. Podklady se rozumí základní údaje o dodavateli nezbytných dodávek (např. obchodní firma, předmět podnikání, adresa...). Získané informace vkládají HZS krajů do IS ARGIS. K 1. lednu 2010 se v IS ARGIS v rámci Jihočeského kraje nacházelo 1 738 dodavatelů nezbytných dodávek.

IS ARGIS umožňuje řízený sběr dat a následně práci s nimi podle územní nebo resortní příslušnosti. Uživatelé systém využívají pomocí dálkového přístupu prostřednictvím bezpečné komunikace v prostředí Internetu (centrální instalace systému na Správě) s rozdílnými přístupovými právy a zabezpečením. Práva uživatelů jsou odvozena od působnosti správního úřadu a přidělené role konkrétního uživatele (Recenzent – je uživatel aplikace, který má přístup ke všem datům v rozsahu daném typem účtu pouze pro čtení. Redaktor – je uživatel aplikace, který má přístup ke všem datům v rozsahu daném typem účtu. Editovat a vytvářet smí pouze vlastní záznamy.).⁸⁵

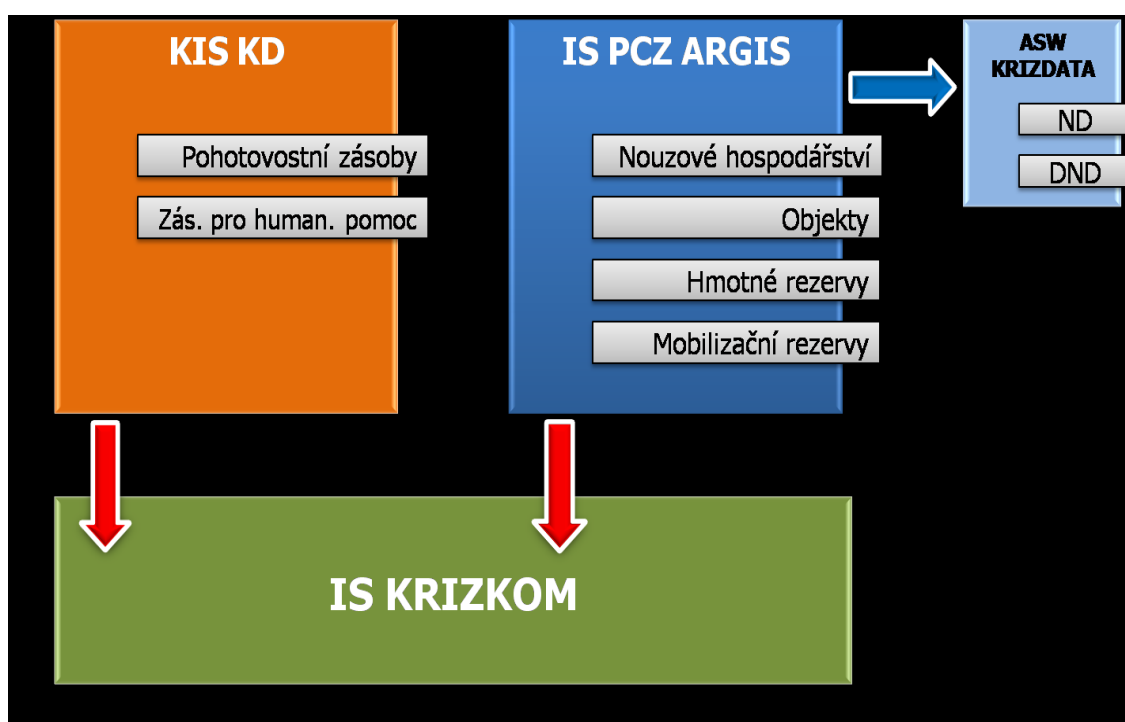
⁸⁴ HRDLIČKOVÁ, M.; BOHUSLAVOVÁ, L. *Uživatelská příručka IS ARGIS 2.3 Nouzové hospodářství pro dodavatele ND*. Praha: T - Soft, 2010. s. 5. Dostupné z WWW:

<http://www.argis.cz/documents/ARGIS20uzivatelska_prirucka%20pro%20DND%20verze%202.3.pdf>.

⁸⁵ Metodika činnosti ÚSÚ při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS s. 11.

HZS každého kraje má svého správce účtu, který spravuje účty uživatelů HZS krajů, tzn. uživatelské jméno a heslo. Tito uživatelé mohou zastávat role redaktora nebo recenzenta. Každý územní odbor HZS má vždy jednoho redaktora. Redaktor má pravomoc měnit a upravovat údaje v IS ARGIS. Naopak recenzentovi přísluší jen role prohlížecí.

Obrázek 2: Informační systémy pro podporu HOPKS

Zdroj: Web SSHR⁸⁶

⁸⁶SSHR: *Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Informační podpora HOPKS. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/informacni_podpora_hopks.aspx>.

1.7 Zajišťování nezbytných dodávek v průběhu krizové situace

Zajišťování nezbytných dodávek za krizové situace organizují orgány krizového řízení dle Metodiky SSHR pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace podle těchto zásad:

- prioritně jsou s využitím údajů v PND zajišťovány nezbytné dodávky dostupné ve správním obvodu příslušného orgánu krizového řízení.
- při respektování zákonem stanovených podmínek lze k zabezpečení nezbytné dodávky využít předem připravených a udržovaných pohotovostních zásob resp. zásob pro humanitární pomoc,
- v případech, kdy
 - a) plánované zajištění nezbytných dodávek nebude možné v důsledku nepříznivého vývoje krizové situace uskutečnit (např. tyto prostředky budou zničeny nebo přístup k nim bude omezen),
 - b) nezbytné dodávky mají být podle PND zajišťovány orgánem krizového řízení vyššího stupně, nebo
 - c) řešení krizové situace vyžaduje prostředky, které nebyly plánovány a nelze je dodatečně zajistit ve vlastním správním obvodu,
jsou požadavky na zajištění nezbytných dodávek postoupeny orgánu krizového řízení vyššího stupně.

Orgány územních samosprávních celků při uplatňování požadavků postupují následovně:

- a) **obce** své požadavky na zajištění nezbytných dodávek uplatňují u krizových štábů určených obcí
- b) **krizové štáby krajů** uplatňují požadavky na zajištění nezbytných dodávek, které nemohou zabezpečit v rámci správního obvodu kraje, u Ústředního krizového štábu (ÚKŠ)
- c) **krizové štáby jiných správních úřadů**, s výjimkou ústředních správních úřadů, zajišťují své požadavky na nezbytné dodávky takto:

- v případech, kdy nezbytná dodávka je určena k zajištění úkolu daného krizovým plánem kraje, uplatňují požadavky na ni u příslušného krizového štábu kraje,
- v ostatních případech uplatňují požadavek u své nadřízené instituce.

Požadavky na provizorní mostní konstrukce ze státních hmotných rezerv ke zřízení provizorních přemostění jsou souhrnně uplatňovány Ministerstvem dopravy. Z těchto důvodů se uplatňují požadavky cestou krizového štábu kraje přímo u krizového štábu Ministerstva dopravy.⁸⁷

⁸⁷ Metodika pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace s. 7-8

2. Cíle práce a hypotézy

2.1 Cíle práce

1. Analyzovat a zhodnotit tvorbu a uplatnění požadavků na nezbytné dodávky při přípravě na řešení krizových situací.
2. Zmapovat subjekty v podmínkách ORP České Budějovice, které se podílejí na tvorbě a uplatňování požadavků na nezbytné dodávky.

2.2 Předpokládané hypotézy

ORP účelně tvoří a uplatňují požadavky na nezbytné dodávky.

3. Metodika

Předkládaná diplomová práce má dva cíle. Prvním z nich je analyzovat a zhodnotit tvorbu a uplatnění požadavků na nezbytné dodávky při přípravě na řešení krizových situací. Druhým cílem je obecně zmapovat subjekty, které se podílejí na tvorbě a uplatňování požadavků na nezbytné dodávky. Je vhodné zmínit, že nejdůležitějším subjektem z hlediska problematiky nezbytných dodávek obecně je Správa státních hmotných rezerv, která poskytuje mnoho důležitých informací skrz kvalitně provedené internetové stránky, ze kterých tato práce vycházela především.

Diplomová práce se pomyslně dělí na teoretickou a praktickou část, avšak snaha o naplnění stanovených cílů, prostoupila obě tyto části, které spolu pevně souvisí.

Teoretická část je logicky uspořádána do jednotlivých podkapitol. Problémem při zpracování této části byl nedostatek literatury. Jen málo literárních pramenů se zabývá problematikou nezbytných dodávek, proto byly při zpracování textu využity také internetové zdroje. Tyto zdroje pocházejí především z oficiálních stránek Správy státních hmotných rezerv a Ministerstva vnitra ČR, z jehož stránek byl použit hlavně přehledný slovník krizového řízení. Pro napsání kapitoly 1. 6 Informační systémy pro podporu tvorby a uplatňování požadavků na nezbytné dodávky, byl velice přínosný rozhovor s příslušníkem HZS JČK, který měl v době, kdy vznikala tato práce, celý systém ARGIS na starost.

V praktické části měla být původně využita ústní explorativní metoda, ale jelikož tato diplomová práce si klade za úkol obsáhnout celý Jihočeský kraj, byla nakonec zvolena metoda dotazníkového šetření. Dotazníky byly rozeslány na 17 pracovišť krizového řízení ORP v Jihočeském kraji. V dotazníku bylo položeno celkem 7 otázek, z nichž 6 bylo zcela otevřených. Vzhledem k tomu, že téma nezbytných dodávek je velice obsáhlé, bylo vhodné dotazníkové šetření rozšířit dále, a to na kraj Vysočina, z důvodu podobnosti těchto dvou krajů a také možnosti porovnání. Kraj Vysočina má 15 ORP a tudíž bylo rozesláno 15 dotazníků na krizová pracoviště těchto ORP.

Ze 17 rozeslaných dotazníků se v případě Jihočeského kraje vrátilo 12 dotazníků. Je třeba podotknout, že dotazovaní respondenti měli na vyplnění dotazníku více než měsíc času. V případě kraje Vysočina měli dotazovaní respondenti měsíc na vyplnění dotazníku a z 15 rozeslaných dotazníků se jich vrátilo 6.

Důležité ovšem je, že dotazníky přispěly k naplnění obou požadovaných cílů. Dotazníky budou porovnány komparativní metodou a výsledky budou přehledně shrnuty. Porovnáním obou výše zmíněných krajů se bude diplomová práce zabývat v kapitole č. 5. Diskuze.

Dotazníkové šetření bylo provedeno nejen za účelem naplnění cílů diplomové práce, ale také z důvodů potvrzení, či vyvrácení stanovené hypotézy, která zní: ORP účelně tvoří a uplatňují požadavky na nezbytné dodávky.

Dotazníky v neposlední řadě přispěly také k rozšíření mých vědomostí o problematice nezbytných dodávek a k utřídění znalostí, které jsem již měla.

Z důvodů úplnosti přikládám v obrázku 3 znění dotazníků, které byly zaslány na zmíněná ORP.

Obrázek 3: Znění dotazníku

Dobrý den,

jmenuji se Ludmila Kubištová a jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty oboru Civilní nouzová připravenost na Jihočeské univerzitě.

Tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění dotazníku k mé diplomové práci, kterou zpracovávám na téma: **Tvorba a uplatnění požadavků na nezbytné dodávky při přípravě na řešení krizových situací v podmínkách ORP.**

Předem děkuji.

1) Počet obyvatel ORP:

2) Kolik operačních plánů v rámci krizového plánu určené obce (platného do konce roku 2012) rozpracováváte?

3) Kolik nezbytných dodávek vyžadujete celkem (kolik druhů dle číselníku ND)?

4) Pro kterou krizovou situaci vyžadujete nejvíce nezbytných dodávek?

5) Jaký informační systém využíváte k plánování nezbytných dodávek?

- a) IS ARGIS
- b) IS KRIZKOM
- c) HADES

6) Z čeho vycházíte při plánování nezbytných dodávek v rámci Vašeho ORP (např. z jakých podkladů, dokumentů...)?

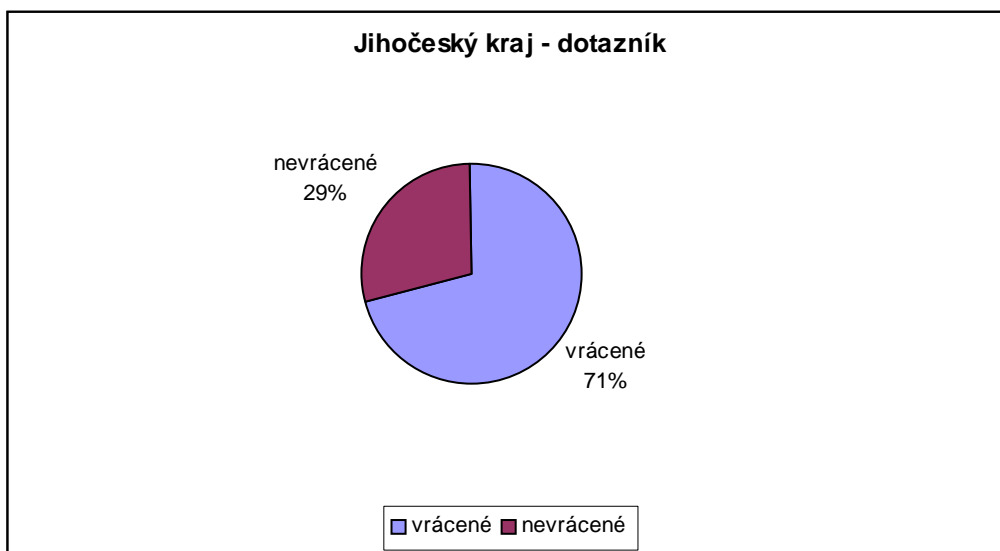
7) S kým spolupracujete při plánování nezbytných dodávek?

4. Výsledky

V této kapitole budou shrnuty výsledky, které vyplynuly z dotazníkového šetření. Pro přehlednost jsou jednotlivé otázky uváděny v tabulkách a v grafech. Každá otázka je vyhodnocena z hlediska obou porovnávaných krajů, a to jak Jihočeského kraje, tak kraje Vysočina.

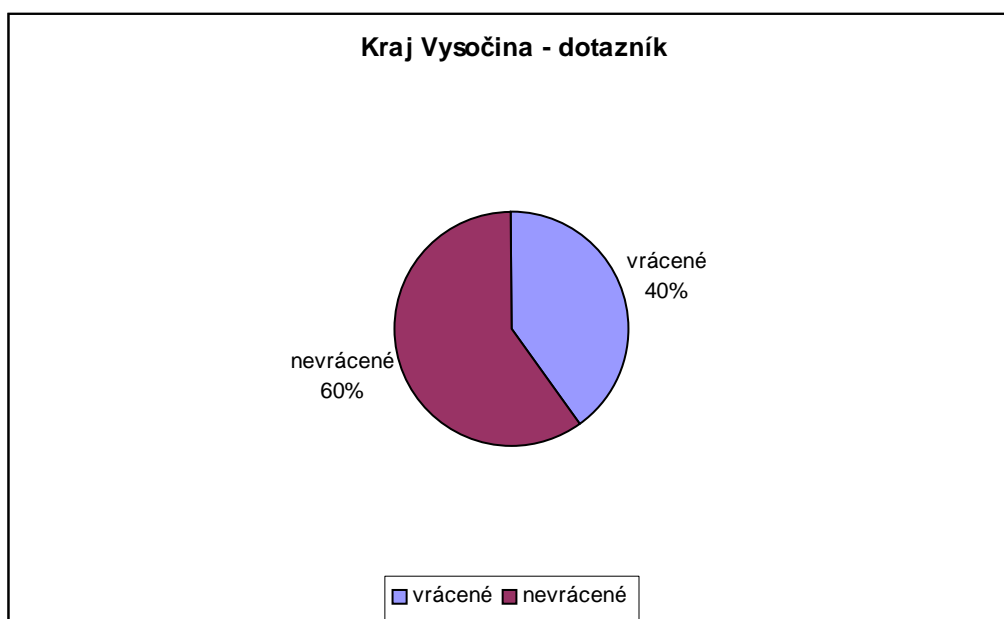
V Jihočeském kraji bylo rozesláno 17 dotazníků na pracoviště krizového řízení. Na kraj Vysočina bylo zasláno 15 dotazníků. V prvním případě se vrátilo zpět 12 dotazníků, z kraje Vysočina pouze 6.

Graf 1: Návratnost dotazníků v Jihočeském kraji

Z Grafu 1 je patrné, že z Jihočeského kraje se vrátilo více než 50 % zaslaných dotazníků.

Graf 2: Návratnost dotazníků v kraji Vysočina

Graf 2 ukazuje, že z kraje Vysočina se vrátila jen malá část dotazníků. Více než polovina dotazníků zůstala nezodpovězena.

Následující část diplomové práce popisuje již samotné dotazníkové šetření, kdy samotné znění otázek je uvedeno v kapitole č. 3. Metodika. Nejprve budou porovnány pomocí grafů a tabulek první tři otázky, jak v Jihočeském kraji, tak v kraji Vysočina.

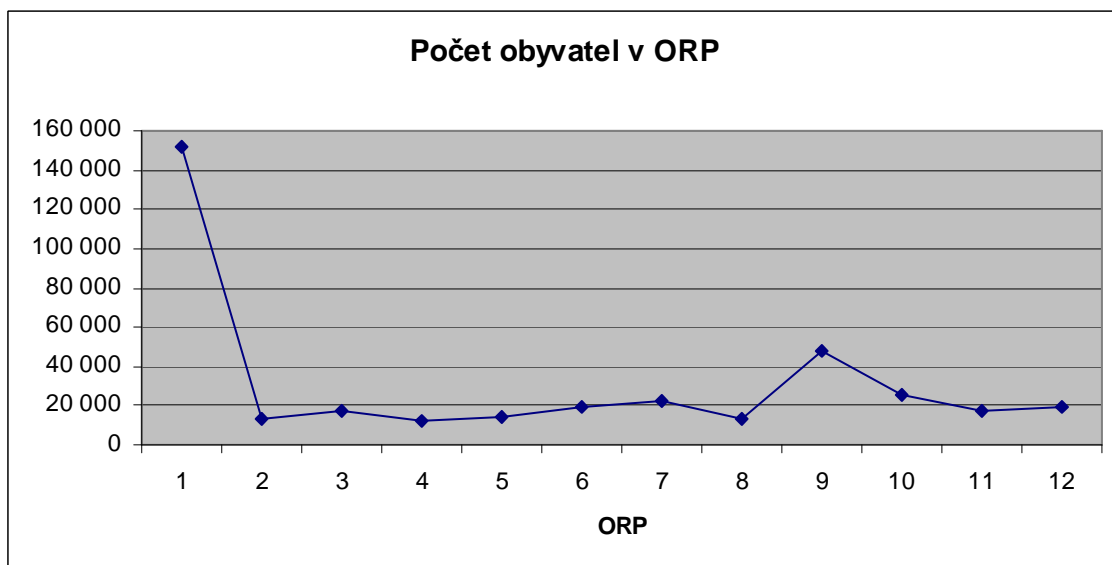
Tabulka 2: Přehled prvních třech otázek Jihočeský kraj

<u>Jihočeský kraj</u>	ORP 1	ORP 2	ORP 3	ORP 4	ORP 5	ORP 6
Počet obyvatel v ORP	152 000	13 650	17 500	11 800	14 600	19 000
Počet operačních plánů v rámci krizového plánu určené obce (platného do konce roku 2012)	13	zpracování HZS krizový plán	8	14	12	15
Počet vyžadovaných nezbytných dodávek celkem (počet druhů dle číselníku ND)	73	38	56	137	60	72
<u>Jihočeský kraj</u>	ORP 7	ORP 8	ORP 9	ORP 10	ORP 11	ORP 12
Počet obyvatel v ORP	22 118	13 651	48 000	25 328	17 119	19 024
Počet operačních plánů v rámci krizového plánu určené obce (platného do konce roku 2012)	12	14	11	12	11	8
Počet vyžadovaných nezbytných dodávek celkem (počet druhů dle číselníku ND)	65	122	90	81	37	92

Tabulka 3: Přehled prvních třech otázek kraj Vysočina

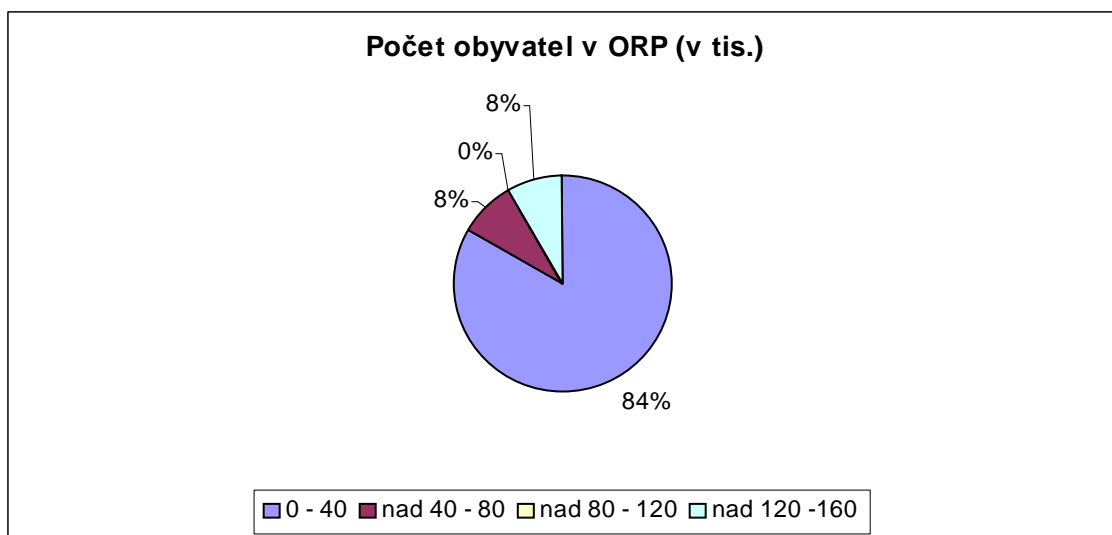
<u>Kraj Vysočina</u>	ORP 1	ORP 2	ORP 3	ORP 4	ORP 5	ORP 6
Počet obyvatel v ORP	11 000	24 423	40 000	35 000	15 000	50 000
Počet operačních plánů v rámci krizového plánu určené obce (platného do konce roku 2012)	6	každý rok pravidelná aktualizace	8	23	6	5
Počet vyžadovaných nezbytných dodávek celkem (počet druhů dle číselníku ND)	50	168	50	256	165	323

Graf 3: Počet obyvatel ORP Jihočeský kraj

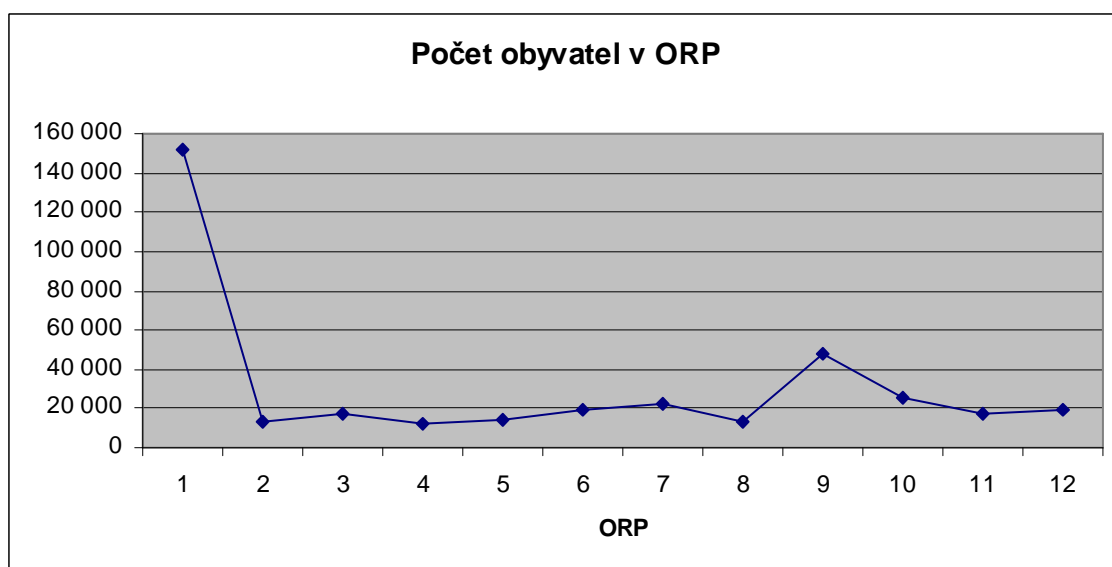
Z navrácených dotazníků je vidět, že v Jihočeském kraji má většina ORP kolem 20 000 obyvatel, jen jedna ORP se vymyká průměru.

Graf 4: Počet obyvatel ORP Jihočeský kraj

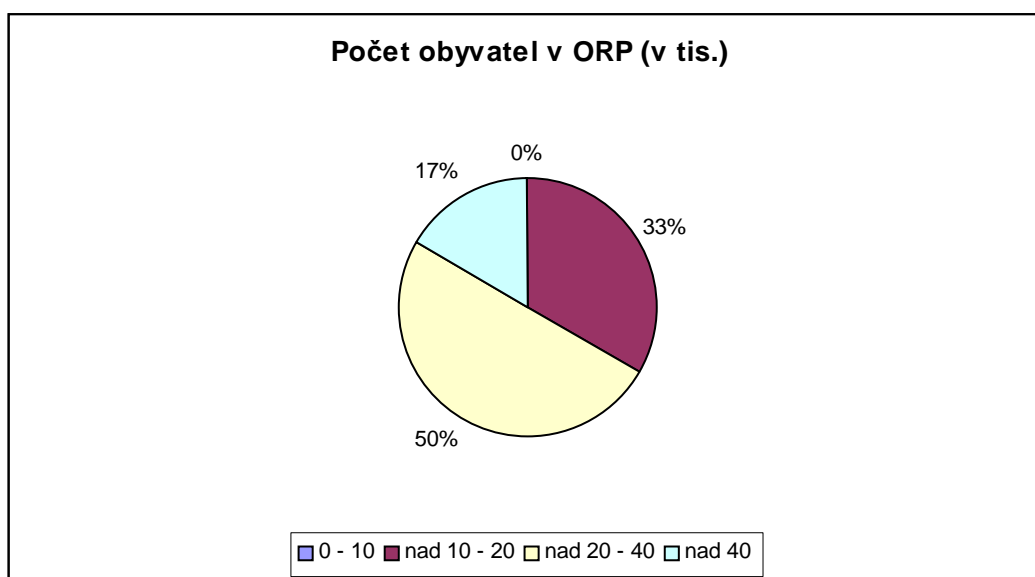
Na tento graf (Graf 4) byla použita technika škálování, kdy počty obyvatel ORP (v tisících) byly rozděleny do čtyř skupin. Z grafu lze vyčíst, že v Jihočeském kraji je 84% obcí, ve kterých žije do 40 000 obyvatel.

Graf 5: Počet obyvatel ORP kraj Vysočina

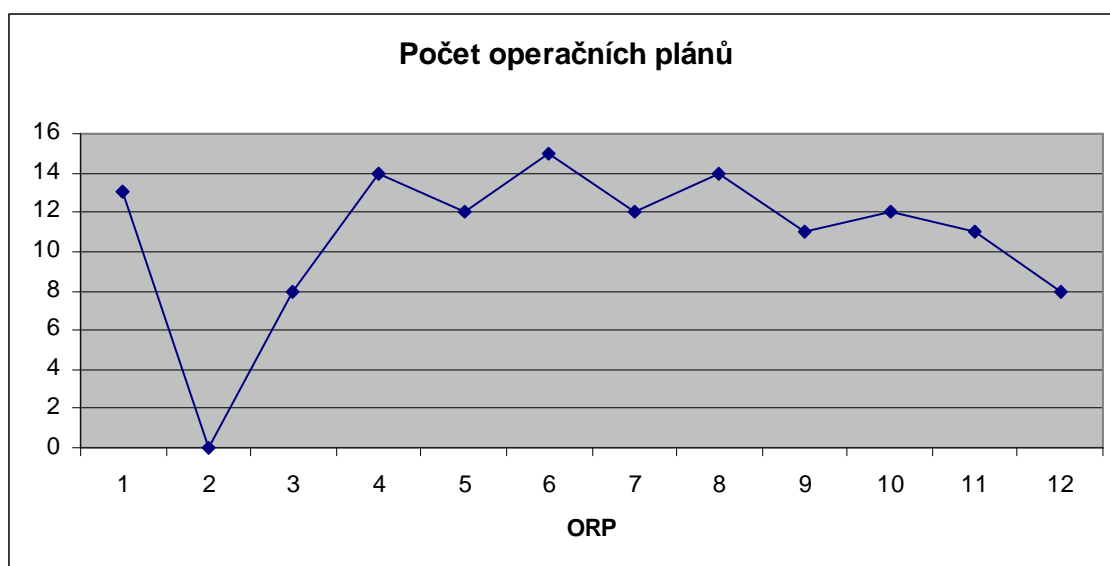
Pro srovnání byla použita data získaná z kraje Vysočina, zde lze konstatovat, že průměrný počet obyvatel v ORP, které spadají pod kraj Vysočina je mezi 20 až 40 tisíci.

Graf 6: Počet obyvatel ORP kraj Vysočina

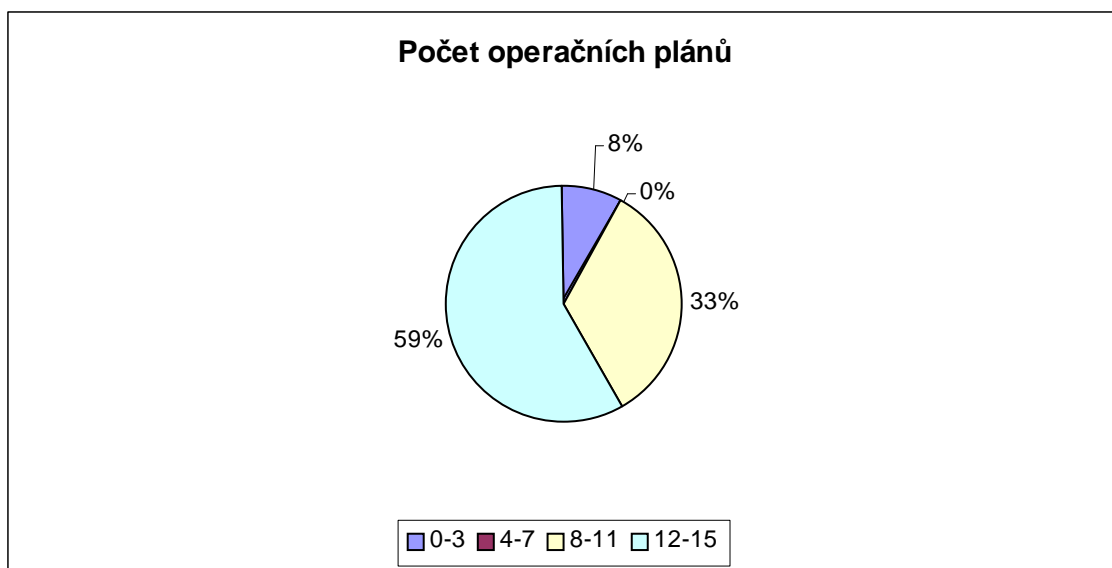
Z hlediska techniky škálování je zde patrné, že 50 % ORP, které zaslaly zpět vyplněný dotazník má mezi 20 000 až 40 000 obyvatel.

Graf 7: Počet operačních plánů ORP Jihočeský kraj

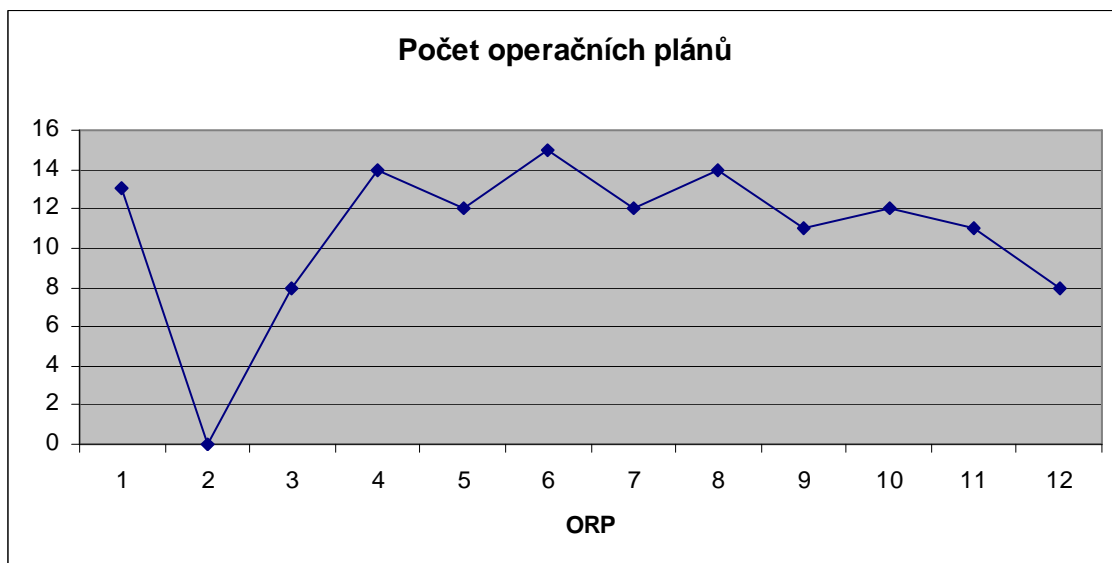
ORP v Jihočeském kraji rozpracovávají v průměru 12 operačních plánů (Graf 7). Jedna ORP nezaslala na tuto otázku relevantní odpověď, proto se v grafu objevuje propad v počtu operačních plánů.

Graf 8: Počet operačních plánů ORP Jihočeský kraj

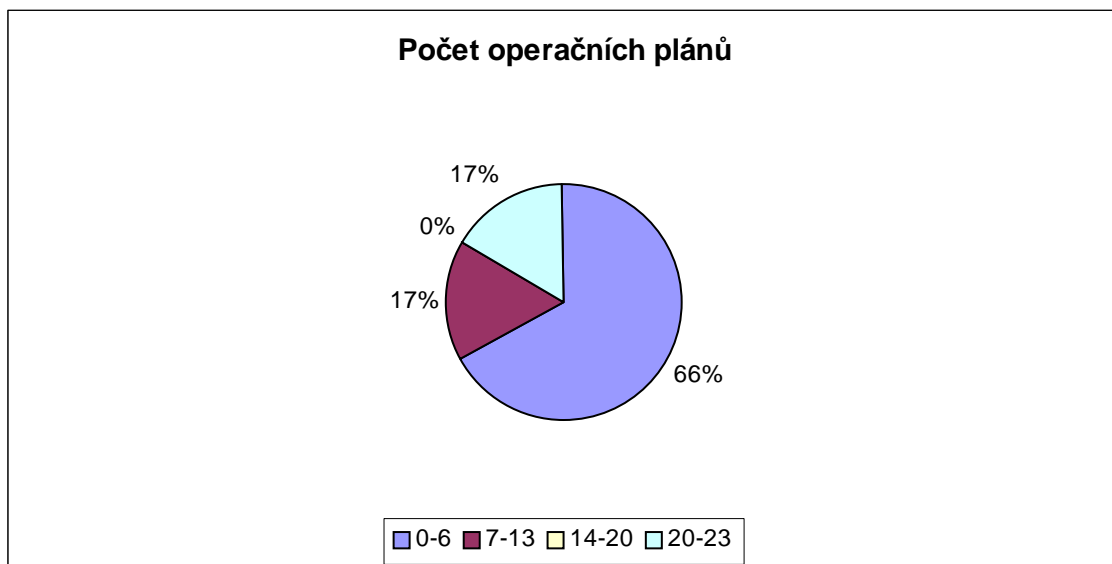
Konkrétně lze díky Grafu 8 shrnout, že 59 % ORP v Jihočeském kraji má mezi 12 až 15 operačními plány.

Graf 9: Počet operačních plánů ORP kraje Vysočina

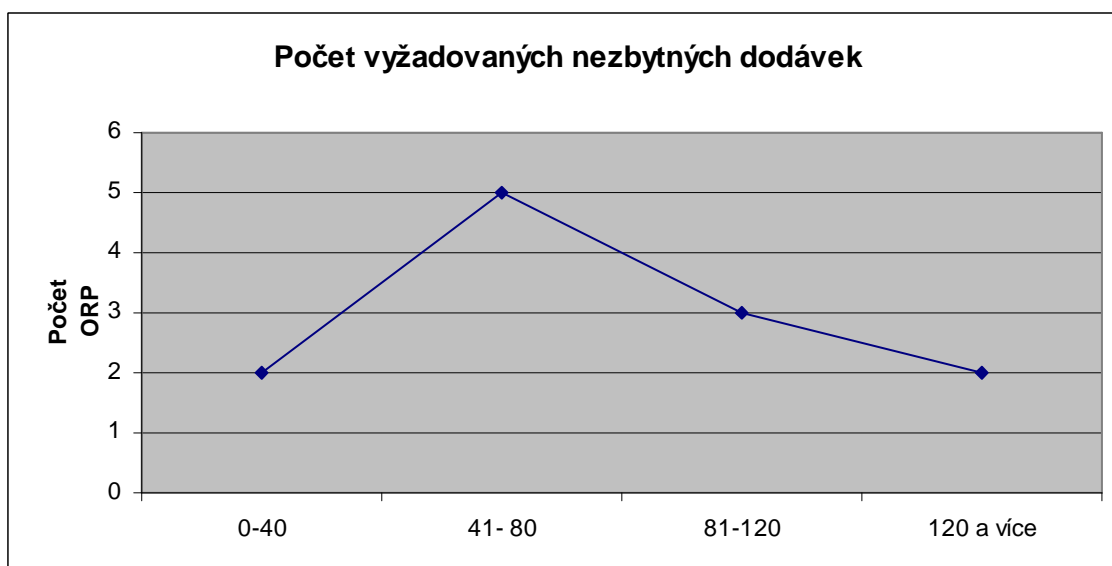
Z uvedeného grafu (Graf 9), který je pro srovnání uveden je zřejmé, že ORP, které vrátily dotazník, se nejvíce řídí v průměru podle 6 operačních plánů.

Graf 10: Počet operačních plánů ORP kraj Vysočina

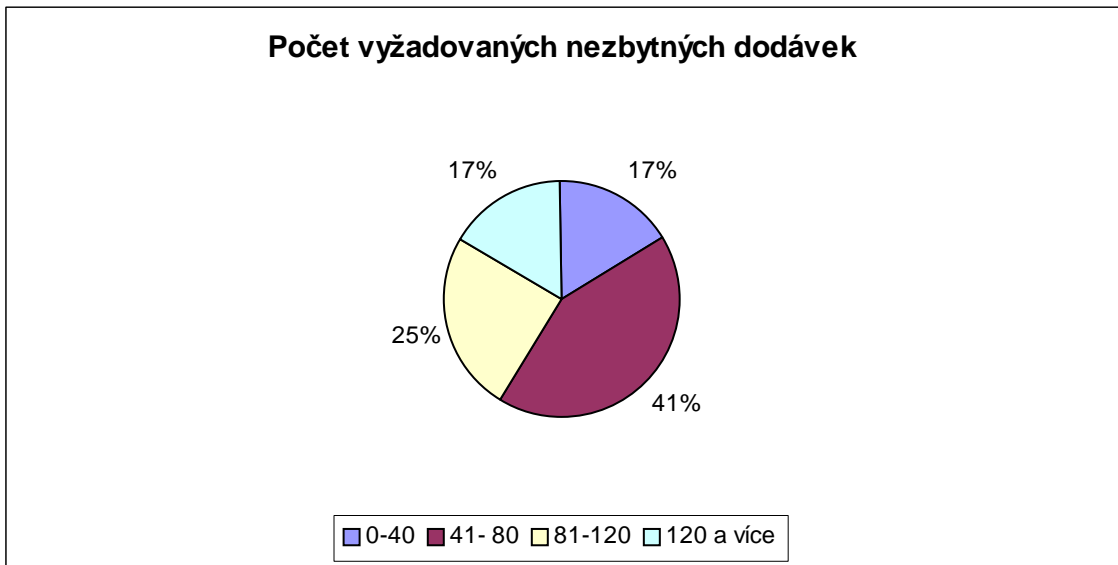
Graf 10 přesně určí, že z došlých dotazníků z ORP kraje Vysočina 66 % ORP má vypracováno do šesti operačních plánů.

Graf 11: Počet vyžadovaných ND Jihočeský kraj

Z hlediska počtu vyžadovaných nezbytných dodávek (Graf 11) podle číselníku nezbytných dodávek jsou v jednotlivých ORP v Jihočeském kraji patrné rozdíly. Obecně lze říci, že ORP v Jihočeském kraji vyžadují v průměru mezi 41 až 80 nezbytnými dodávkami.

Graf 12: Počet vyžadovaných ND v Jihočeském kraji

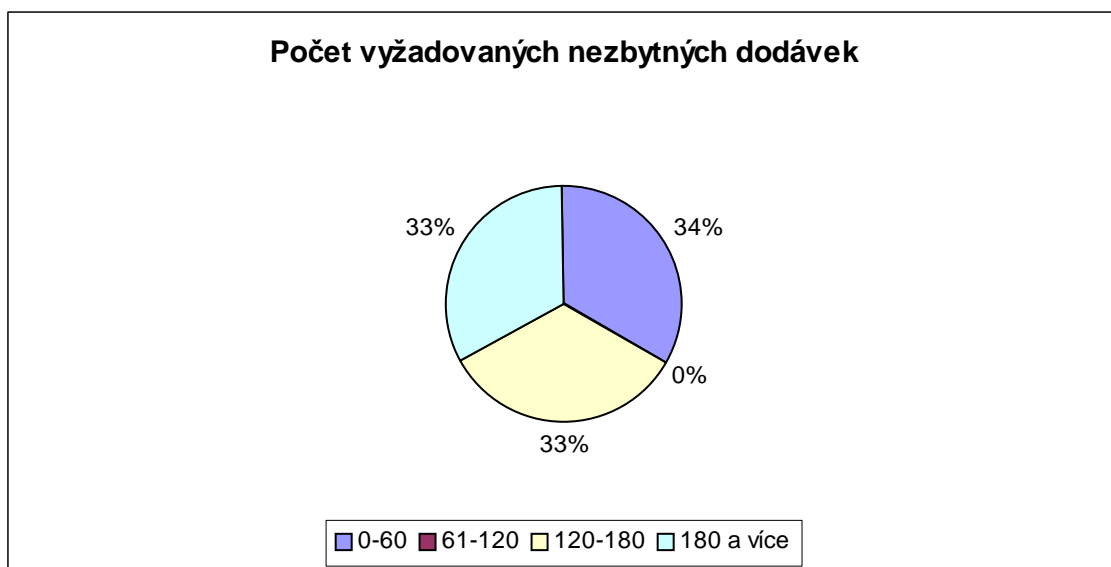
Z Grafu 12 se dá velmi přehledně odvodit, že nejvíce ORP v Jihočeském kraji vyžadují 41 až 80 nezbytných dodávek, konkrétně je to 41 % ORP.

Graf 13: Počet vyžadovaných ND kraj Vysočina

V případě Grafu 13 není možné přesně rozlišit, kolik nezbytných dodávek ORP v kraji Vysočina vyžadují. Tyto informace jsou sporné, neboť ORP, které dotazníky vrátili zpět, odpovídaly velmi rozdílně.

Graf 14: Počet vyžadovaných ND kraj Vysočina

Graf 14 potvrzuje předcházející domněnku, že tuto otázku nelze s jistotou zhodnotit. Výsledky vycházejí zcela podobně. S určitostí můžeme konstatovat jen závěr, že ORP kraje Vysočina, které odpověděly na dotazníkové šetření, tvoří požadavky na nezbytné dodávky, které se nepohybují v číslech 61 až 120.

Následující otázka dotazníkového šetření se zabývala odpovědí na to, pro kterou krizovou situaci vyžadují ORP nejvíce nezbytných dodávek. Krizové situace se obecně dělí podle svého vzniku na přírodní, technologické, technogenní a společenské nebo environmentální. Pro přehlednost uvádí diplomová práce v tabulce 4 všechny typy krizových situací, ze kterých vychází pracovníci krizového řízení při plánování požadavků na nezbytné dodávky. Je nutno podotknout, že oslovené ORP mohly zadat více krizových situací.

Tabulka 4: Typy krizových situací

P.č.	Typ krizové situace
1.	Dlouhodobá inverzní situace
2.	Povodně velkého rozsahu
3.	Jiné živelní pohromy velkého rozsahu, mimo typu krizové situace č. 1 - 2, jako např. rozsáhlé lesní požáry, sněhové kalamity, vichřice, sesuvy půdy, zemětřesení apod.
4.	Epidemie – hromadné nákazy osob (včetně hygienických a dalších režimů)
5.	Epifytie – hromadné nákazy polních kultur (včetně hygienických a dalších režimů)
6.	Epizootie – hromadné nákazy zvířat (včetně hygienických a dalších režimů)
7.	Radiační havárie
8.	Havárie velkého rozsahu způsobená vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky
9.	Jiné technické a technologické havárie velkého rozsahu – požáry, exploze, destrukce nadzemních a podzemních částí staveb
10.	Narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně
11.	Znečištění vody, ovzduší a přírodního prostředí haváriemi velkého rozsahu
12.	Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu
13.	Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu
14.	Narušení dodávek elektrické energie, plynu nebo tepelné energie velkého rozsahu
15.	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu
16.	Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu
17.	Narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu velkého rozsahu
18.	Narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu
19.	Narušení funkčnosti veřejných telekomunikačních vazeb velkého rozsahu
20.	Narušení funkčnosti veřejných informačních vazeb velkého rozsahu
21.	Migrační vlny velkého rozsahu
22.	Hromadné postižení osob mimo epidemií – řešení následků včetně hygienických a dalších režimů
23.	Narušení zákonnosti velkého rozsahu
24.	Hrozba teroristického útoku

Zdroj: Web města Pacov⁸⁸

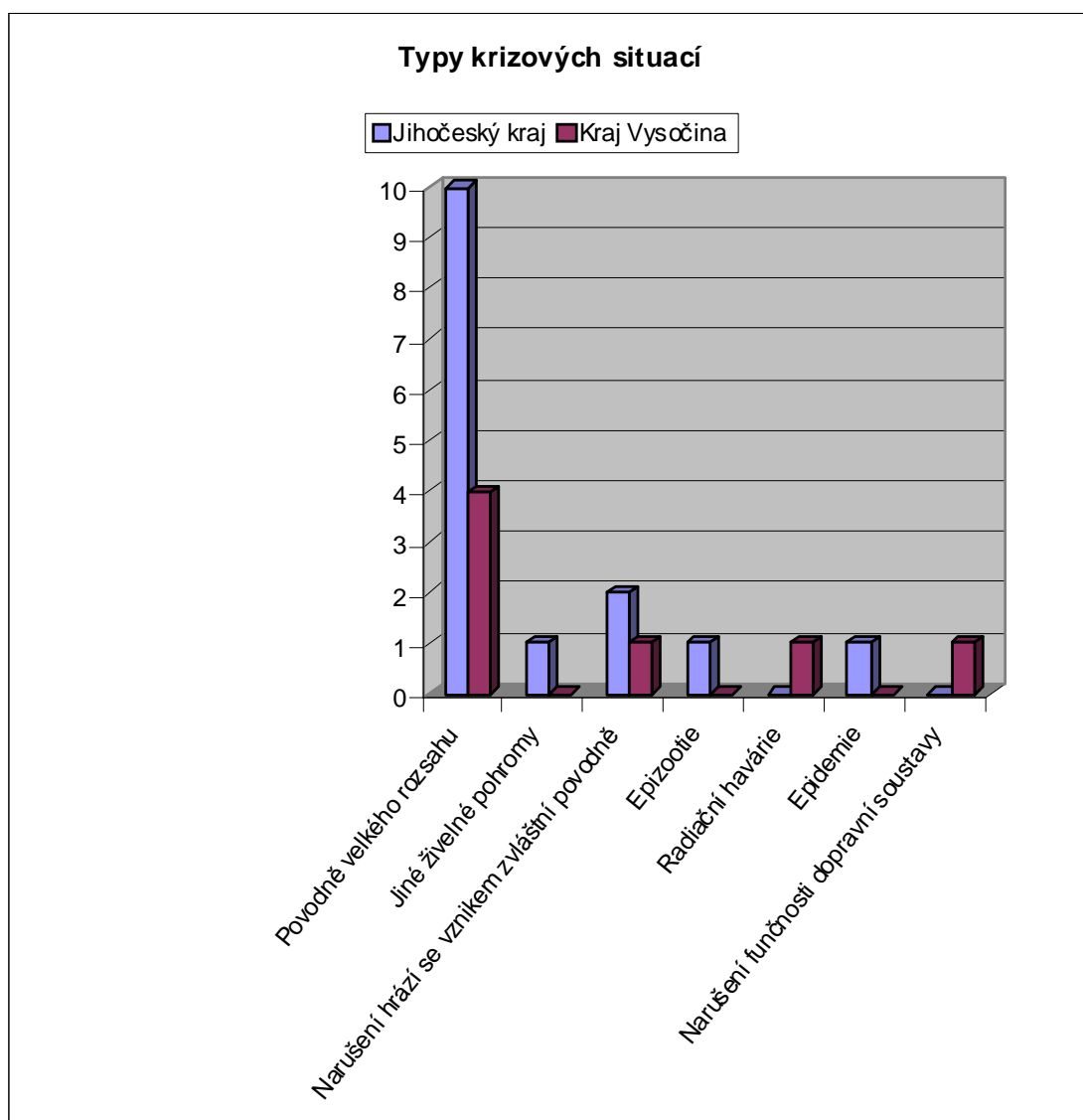
⁸⁸ *Město Pacov* [online]. 2011 [cit. 2011-08-03]. Krizové řízení. Dostupné z WWW: <http://www.mestopacov.cz/upload/dokumenty/krizove-rizeni/typy_krizovych_situaci.pdf>.

Tabulka 5: Druhy krizových situací v jednotlivých ORP

Typ krizové situace	Jihočeský kraj	Kraj Vysočina
Povodně velkého rozsahu	10 ORP	4 ORP
Jiné živelní pohromy velkého rozsahu	1 ORP	-----
Narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně	2 ORP	1 ORP
Epizootie – hromadné nákazy zvířat	1 ORP	-----
Radiační havárie		1 ORP
Epidemie – hromadné nákazy osob	1 ORP	-----
Narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu	-----	1 ORP

Z Tabulky 5 lze vyčíst, že požadavky na nezbytné dodávky jsou nejvíce vyžadovány při povodních velkého rozsahu. Z 12 ORP v Jihočeském kraji, které odeslaly zpět dotazník, jich povodně uvedlo 10 ORP.

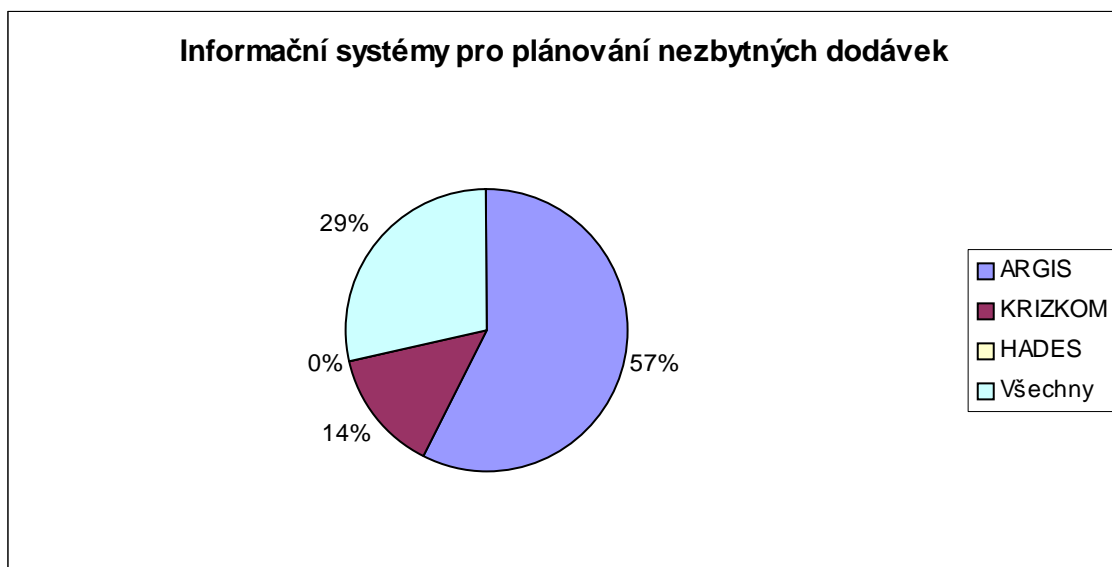
Graf 15: Typy krizových situací v jednotlivých ORP

Ze znázorněného Grafu 15 je patrné, že nejčastějším typem krizové situace, na kterou se připravují požadavky na nezbytné dodávky, jsou přirozené povodně, které jsou způsobené přírodními jevy. Krizovou situaci Povodně velkého rozsahu řeší především Jihočeský kraj, naopak u kraje Vysočina se setkáváme s krizovou situací narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu, která v Jihočeském kraji není řešena vůbec.

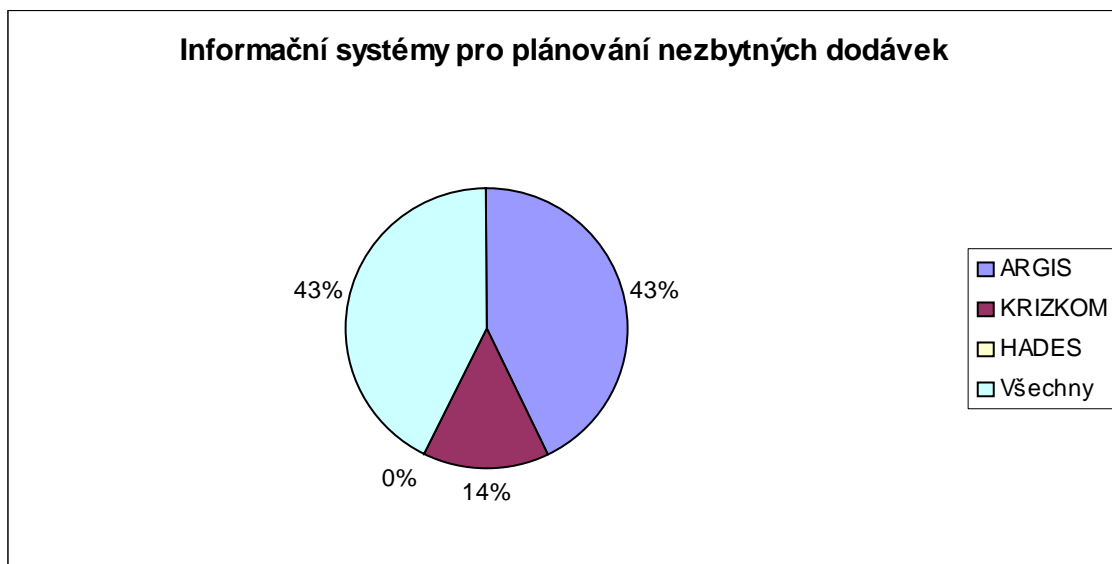
Dotazníkové šetření se dále zabývá otázkou, jaké informační systémy využívají ORP k plánování nezbytných dodávek. Tato jediná otázka byla položena formou výběru ze třech možností. Jednalo se o informační systém ARGIS, KRIZKOM a posledním systémem byl systém HADES.

Graf 16: Informační systémy ORP Jihočeský kraj

Nejpoužívanějším informačním systémem pro plánování nezbytných dodávek v rámci ORP Jihočeského kraje je informační systém ARGIS, konkrétně tento informační systém používá 57 % ORP v Jihočeském kraji. Celých 29 % jihočeských ORP používá všechny tři informační systémy.

Graf 17: Informační systémy ORP kraj Vysočina

Z důvodu nízké návratnosti dotazníků z kraje Vysočina můžeme soudit jen z malého vzorku celkového počtu ORP. Z navrácených dotazníků je tedy možné vyčíst, že 43% ORP z kraje Vysočina používá informační systém ARGIS, stejně tak, že 43% ORP zmíněného kraje používá všechny informační systémy, které byly na výběr.

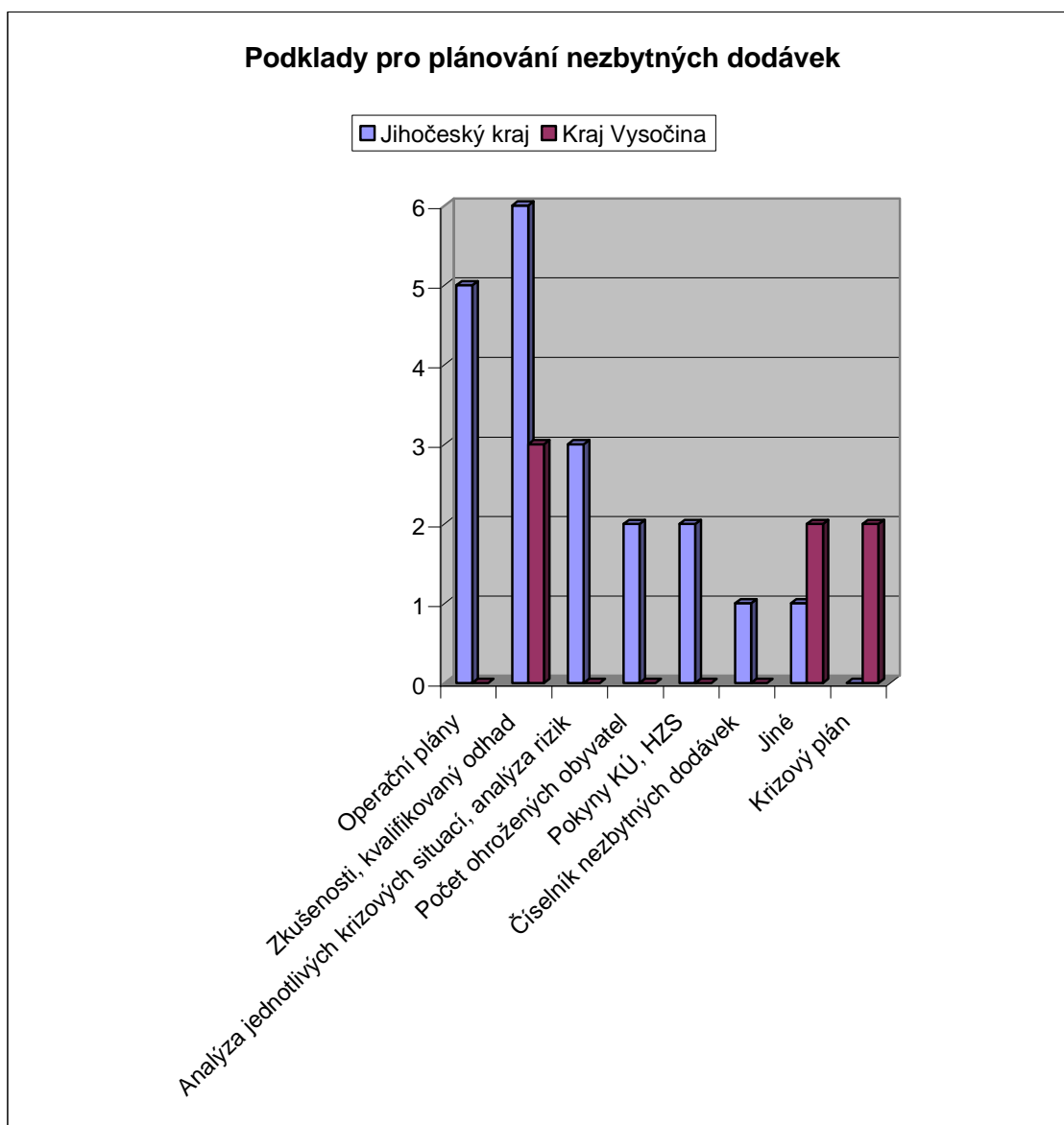
Účelem další otázky dotazníkového šetření bylo zjistit, z čeho (z jakých podkladů, dokumentů...) vycházejí ORP obou krajů při plánování nezbytných dodávek. Je nutno podotknout, že tato otázka byla otevřená a jednotlivé odpovědi se velmi liší.

Tabulka 6: Podklady pro plánování nezbytných dodávek

	Jihočeský kraj	Kraj Vysočina
Operační plány	5 ORP	
Zkušenosti, kvalifikovaný odhad	6 ORP	3 ORP
Analýza jednotlivých krizových situací, analýza rizik	3 ORP
Počet ohrožených obyvatel	2 ORP
Pokyny KÚ, HZS	2 ORP
Číselník nezbytných dodávek	1 ORP
Jiné	1 ORP	2 ORP
Krizový plán	2 ORP

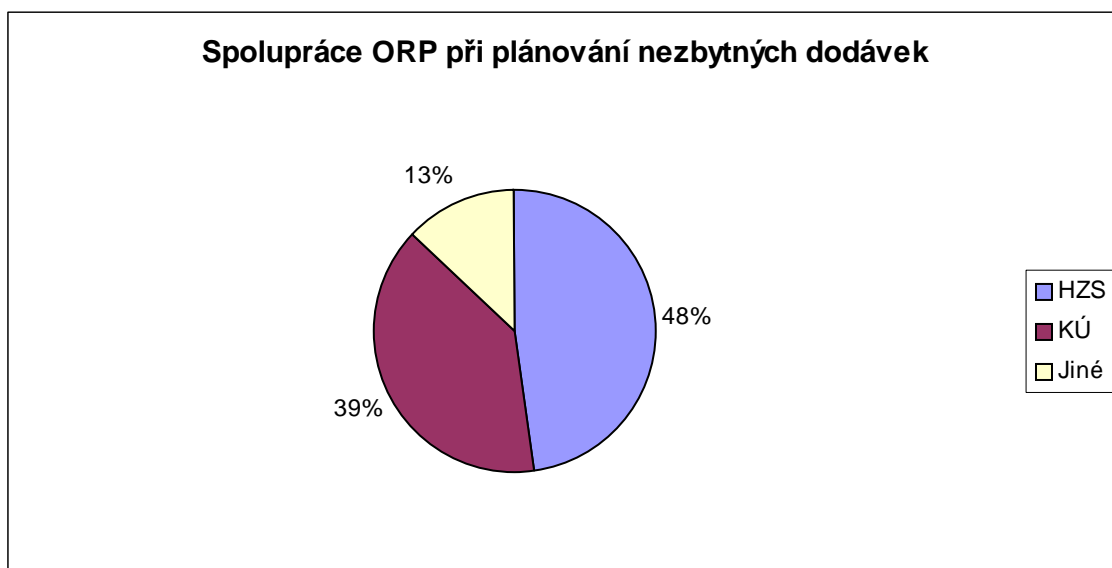
Z uvedené tabulky i grafu (Tabulka 6, Graf 18) je patrné, že ORP v Jihočeském kraji nejvíce využívají k plánování požadavků na nezbytné dodávky operační plány. Naopak ORP, které spadají pod kraj Vysočina, při plánování nejvíce dají na svůj odhad a zkušenosti z minulých let.

Graf 18: Podklady pro plánování nezbytných dodávek

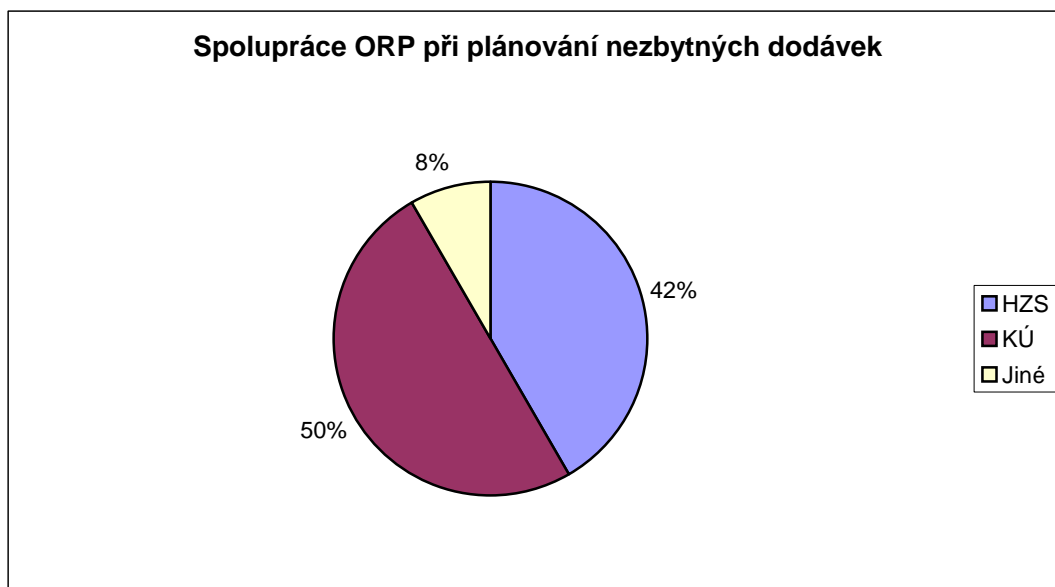
Poslední otázka z dotazníkového šetření si kladla za úkol nalézt odpověď na otázku, s kým ORP spolupracují při plánování nezbytných dodávek. Tato otázka byla také zcela otevřená.

Graf 19: Spolupráce ORP v Jihočeském kraji

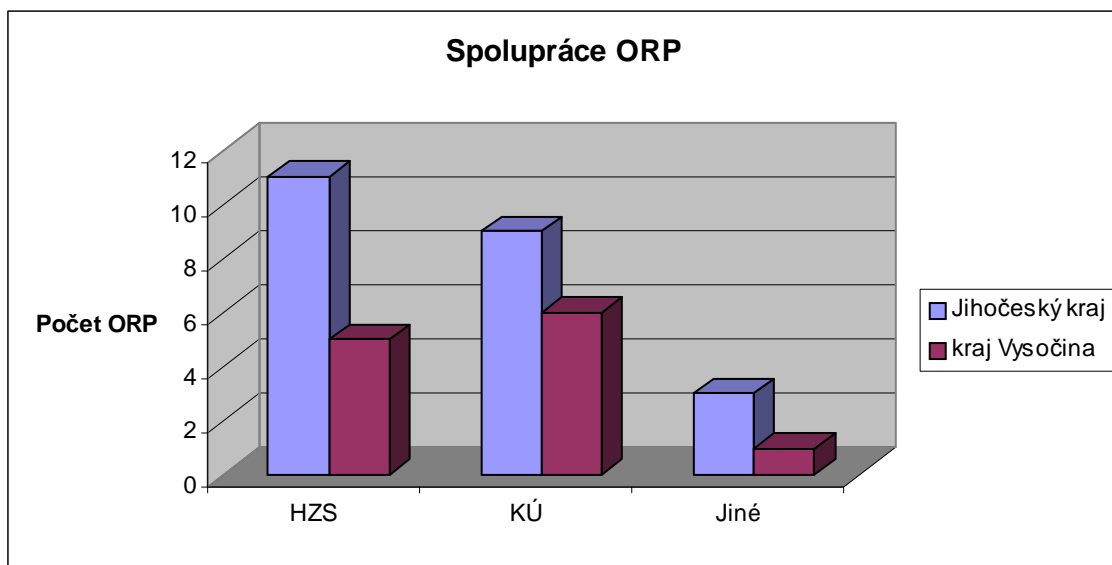
Z Grafu 19 vyplývá, že ORP v Jihočeském kraji spolupracují nejvíce s pracovníky HZS, takto spolupracuje 48 % ORP, které vyplnily zaslaný dotazník. S krajským úřadem spolupracuje celých 39 % dotázaných ORP v Jihočeském kraji. Ostatní ORP, konkrétně 13 % jihočeských ORP spolupracuje i s jinými subjekty, než s HZS nebo Krajskými úřady.

Graf 20: Spolupráce ORP v kraji Vysočina

Z navrácených odpovědí z kraje Vysočina lze konstatovat, že 50 % ORP tohoto kraje, které vyplnily dotazník, spolupracují s krajským úřadem. 42 % ORP uvedlo, že spolupracují i s příslušníky HZS. Jen část ORP, konkrétně 8 %, spolupracuje i s jinými subjekty, než jsou HZS a krajský úřad.

Graf 21: Spolupráce ORP souhrnně

Z posledního grafu (Grafu 21) je patrné, že v Jihočeském kraji převládá spolupráce s HZS kraje, každá ORP v Jihočeském kraji, která odeslala dotazník zpět, označila právě HZS kraje. Na druhém místě, co se spolupráce týká, je Krajský úřad Jihočeského kraje. V kraji Vysočina je situace poněkud méně čitelná z důvodu nízké návratnosti dotazníků, a proto se nedá usoudit na většinový vzorek.

5. Diskuze

Úvod k diskuzi

V průběhu zpracování diplomové práce se objevily dva největší problémy. První problém se týká spíše teoretické části. Konkrétně bylo velmi komplikované sehnat literární prameny k problematice, která se zabývá tvorbou a uplatněním požadavků na nezbytné dodávky. Existuje mnoho titulů, které se věnují obecně krizovému řízení a úkolům, které vyplývají z krizových zákonů. Ale nalezneme jen velmi málo literárních pramenů, které řeší problematiku nezbytných dodávek. Pokud se některý knižní titul zabývá hospodářskými opatřeními pro krizové stavy (HOPKS), tak již dostatečně neřeší problematiku nezbytných dodávek. Tento fakt, byl také jedním z důvodů, proč bylo ke zpracování diplomové práce zvoleno téma nezbytných dodávek. Jeden z dílčích cílů bylo, tuto problematiku přehledně shrnout do ucelené formy.

Nedostatek literárních pramenů byl vykompenzován především pomocí internetových zdrojů. Zde je velmi důležité vyzdvihnout kvalitu zpracování internetových stránek Správy státních hmotných rezerv (SSHR). Její internetové stránky poskytují velmi přehledné a především aktuální informace. Nalezneme zde popsanou veškerou problematiku HOPKS, dále se zde vyskytují informace týkající se logistiky státních hmotných rezerv a ropné bezpečnosti. Nejvýznamnější je ovšem fakt, že jsou na těchto stránkách vyvěšeny i Metodiky, které SSHR zpracovává. Tyto Metodiky jsou pravidelně aktualizovány.

Pokud zaměříme pozornost na ostatní internetové stránky, tak nesmíme vynechat stránky Ministerstva vnitra, především oblast, která se věnuje krizovému řízení, kde se nachází odborně zpracovaný slovník krizového řízení a další podstatné informace. Třetí z velmi kvalitních internetových stránek, které obsahuje důležité informace, je stránka Generálního ředitelství HZS ČR. Tato internetová stránka nám poskytne informace, které se týkají jak krizového řízení, tak ochrany obyvatelstva. Je zde odkaz i na časopis 112, který je také velmi bohatým zdrojem informací.

Při zpracování diplomové práce bylo dále čerpáno z mnoha zákonů a prováděcích vyhlášek, či z ostatních právních norem. Mezi zákony, ze kterých

vycházejí Metodiky SSHR, se řadí zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR, dále zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a jako poslední se uvádí zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.

Druhý problém se týká praktické části diplomové práce, a to dotazníkového šetření. Dotazníky byly z důvodu možnosti srovnání rozeslány na ORP, konkrétně na pracoviště krizového řízení, v Jihočeském kraji a v kraji Vysočina. Jako velmi problematická se ukázala návratnost těchto dotazníků, především v kraji Vysočina.

Rozbor praktické části

Jak již bylo zmíněno na konci úvodu k diskuzi, v průběhu zpracování diplomové práce se vyskytl problém s návratností zaslaných dotazníků. Z kraje Vysočina se nevrátilo alarmujících 60% dotazníků. Z důvodu takto vysoké nenávratnosti, lze vůbec polemizovat, zda je dotazníkové šetření v kraji Vysočina platné. Avšak bylo rozhodnuto navracené dotazníky použít, aby se získal alespoň částečný výzkumný soubor, který se může porovnat s výsledky v Jihočeském kraji. V Jihočeském kraji byla návratnost dotazníků velmi potěšující a zároveň překvapivá. Zde bylo zasláno zpět 71% dotazníků.

Pokud budeme hovořit v konkrétních číslech, tak bylo na kraj Vysočina zasláno 15 dotazníků, s tím, že se jich navrátilo jen 6 a Jihočeský kraj obdržel 17 dotazníků, ze kterých bylo odesláno zpět 12 dotazníků.

Můžeme jen polemizovat, z jakého důvodu byla v kraji Vysočina tak vysoká nenávratnost. Je možné, že mnoho zaměstnanců, kteří pracují na oddělení krizového řízení, nebylo v době letních prázdnin na svém pracovišti přítomna. Na druhé straně je poněkud zarážející fakt, že pracovníci těchto úseků krizového řízení měli na vyplnění dotazníků více než měsíc čas a je nepravděpodobné, že by měli dovolenou více než měsíc. Je také zvláštní, že tyto pracovníci nemají žádného zástupce na pracovišti. Vždyť i v průběhu letních prázdnin může dojít ke krizové situaci, a pokud pracovník krizového řízení nemá svého zástupce, který za něj bude například vyřizovat elektronickou poštu, či řešit vzniklé problémy, mohou být v konečném důsledku ohroženi i obyčejní občané.

Nízká návratnost vyplněných dotazníků z kraje Vysočina může mít však mnohem prostší důvod, a to ten, že pracovníci krizových oddělení prostě nechtějí na

různé typy dotazníků odpovídat a rovnou je mažou ze svých emailových schránek, bez toho aniž by si je pročetli. Je pochopitelné, že dotazníků dostávají i několik desítek měsíčně, ale na druhou stranu je zde snaha o to, aby byl občan informován a občanem je i student vysoké školy, který nemá šanci se k informacím důležitým pro zpracování jeho práce, dostat jinak, než prostřednictvím rozhovorů či dotazníkového šetření. Student nemá potřebnou praxi a ani zkušenosti, a proto by mělo být samozřejmostí, aby pracovníci například krizového oddělení odpověděli na krátký dotazník, který jim nezabere ani deset minut z jejich pracovní doby a pomohli tak k osvětě o důležitých tématech, které se týkají celé České republiky. Neboť studentské práce jsou po dokončení uloženy ve veřejných knihovnách, kde si je může půjčit každý občan, dychtící se dozvědět něco více a rozšířit si své obzory. A byť by i jen jedna studentská práce pomohla občanovi například právě v chování se při krizových situacích, má vyplnění dotazníku smysl.

Velmi zajímavé odpovědi přinesla otázka, kolik operačních plánů v rámci krizového plánu určené obce (platného do konce roku 2012) ORP rozpracovávají. Operační plány rozpracovávají návody, postupy a možnosti řešení jednotlivých krizových situací. Některé ORP na tuto otázku, která se vyloženě ptala na počet, odpověděly úplně nesmyslně, a proto nemohla být jejich odpověď zahrnuta do celkových výsledků. Převážná většina ORP v Jihočeském kraji rozpracovává 12 až 15 operačních plánů. Z šesti došlých dotazníků za kraj Vysočina lze konstatovat, že převážná většina ORP, které vrátily dotazník zpět, nezpracovávají více než 6 operačních plánů. Výjimkou je jedna ORP z kraje Vysočina, která zpracovává 23 operačních plánů, z toho vyplývá, že zpracovává všech 23 krizových situací a počítá s tím, že všechny tyto situace mohou v této ORP nastat. Tato ORP počítá například i s migračními vlnami velkého rozsahu nebo s hrozbou teroristického útoku. Pravděpodobnější je, že tato ORP špatně pochopila zadání otázky, neboť je těžko představitelné, že by všech 23 typu krizových situací mohlo vzniknout v této ORP.

Další otázka dotazníkového šetření se zabývala počtem vyžadovaných nezbytných dodávek dle číselníku nezbytných dodávek. Je překvapující, jak moc se jednotlivé ORP od sebe lišily. Vůbec se nepotvrdil přepokládaný logický fakt, že čím

větší ORP bude, tím více nezbytných dodávek bude vyžadovat. Podivuhodné je to, že jedna z nejmenších ORP v Jihočeském kraji, podle počtu obyvatel, vyžaduje z došlých dotazníků od jiných ORP Jihočeského kraje nejvíce nezbytných dodávek, a to dokonce přes 120. Průměrně totiž ORP v Jihočeském kraji vyžadují mezi 41 až 80 nezbytnými dodávkami.

Na druhé straně kraj Vysočina v počtu požadovaných nezbytných dodávek vysoce přesahuje celý Jihočeský kraj. V tomto případě je velmi nevýhodné, že se vrátilo tak málo dotazníků, neboť výsledky od ostatních ORP z kraje Vysočina by byly jistě velmi zajímavé. Bohužel lze usuzovat jen z došlých šesti dotazníků, i přesto jsou výsledky neočekávané. Jedna ORP v kraji Vysočina, která je zhruba třikrát menší než největší ORP v Jihočeském kraji, vyžaduje přes 300 nezbytných dodávek.

Vesměs lze z těchto šesti dotazníků usoudit, že ORP v kraji Vysočina vyžadují nadprůměrný počet nezbytných dodávek. Tyto počty se pohybují až kolem 200 druhů nezbytných dodávek. Výsledky jsou velmi zvláštní, a proto je důležité zjistit příčinu těchto velkých rozdílů. Jedním z faktorů může být i to, že každá ORP pracuje s Číselníkem nezbytných dodávek (CND) jiným způsobem.

Obecně se CND dělí do 29 kategorií, každá kategorie obsahuje několik desítek druhů položek. Můžeme se tedy jen domnívat, jestli ORP, která vyžaduje tak vysoký počet nezbytných dodávek, zaškrťává všechny položky v jednotlivých kategoriích, nebo zda nemá jen přehnané požadavky. Jako příklad lze uvést hned první kategorii CND, což jsou Potraviny. Tato kategorie obsahuje přes 50 položek. Na výběr se zde dokonce nabízejí položky jako je čokoláda či dietní jídlo.

Dle mého názoru tato kategorie obsahuje zbytečně mnoho položek. Pokud se člověk ocitne v krizové situaci, bude určitě rád, že si zachránil holý život a nebude řešit, jestli pečivo, které od orgánů krizového řízení dostane, je nebo není dietní. Za krizové situace jde především o to, tuto situaci překonat a navrátit vše co nejdříve zase do stavu před krizovou situací, chránit občany, jejich životy a majetek. Myslím si, že pro tyto účely zcela postačuje obyčejná voda a chléb, případně některé masité potraviny.

Jiná situace nastává, pokud jsou zasaženými občany krizovou situací děti nebo dokonce kojenci. Zde je nutno vyžadovat i položky jako je sunar, či ovoce a zelenina,

nebo mléčné výrobky. Kategorie číslo 19 Dopravní prostředky je také velmi obsáhlá. Čítá skoro 100 položek. Myslím si, že pracovníci krizového řízení musí nutně projít školením, aby všem položkám, které jsou uvedeny v této kategorii, rozuměli a věděli, co přesně pro danou krizovou situaci potřebují. Závěrem lze konstatovat, že počet a druh vyžadovaných nezbytných dodávek závisí na zkušenost a odhadu pracovníků krizového řízení.

Dále mělo dotazníkové šetření zjistit, pro kterou krizovou situaci vyžadují ORP nejvíce nezbytných dodávek. V Jihočeském kraji jednoznačně převládaly povodně velkého rozsahu. Minimálně jedny povodně zažil každý občan ORP v Jihočeském kraji. Povodněmi se rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod.⁸⁹ Překvapující byla odpověď jedné ORP z kraje Vysočina, která zněla, že nelze jednoznačně specifikovat, pro kterou krizovou situaci vyžadují nejvíce nezbytných dodávek. Je tedy možné, že v této ORP nepřevládá žádná krizová situace.

Mezi odpověďmi se objevily také hromadné havárie na dálnici a vichřice. Hromadné havárie na dálnici byly zmíněny v jedné ORP z kraje Vysočina. Dle mého názoru budou muset s touto krizovou situací počítat i další ORP, a to i v Jihočeském kraji, kde se v budoucnu uvažuje o postavení dálnice, která by spojovala Jihočeský kraj s Prahou. Lze konstatovat, že nehody na dálnicích či silnicích jsou stále častější a řidiči jezdí velmi bezohledně a především nepřizpůsobují rychlost jízdy svým dovednostem. Proto si myslím, že tento typ krizové situace bude čím dál častější.

Jediná otázka, která byla uzavřená, se týkala informačních systému, které slouží pro potřeby vytváření požadavků na nezbytné dodávky. Na výběr byly tři informační systémy, a to ARGIS, KRIZKOM a HADES. Správně by měly ORP označit všechny tři informační systémy, ale ne vždy tomu tak bylo. Informační systém HADES neoznačila žádná ORP. Důvodem mohlo být i to, že tento systém je známější pod pojmem

⁸⁹ KOVÁŘ, M. *Ochrana před povodněmi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2004. s. 9.

KRIZDATA. Oba tyto systémy pracují v režimu off-line, kdy data do nich vkládaná jsou aktualizována SSHR na konci každého měsíce. Tvůrci tohoto systému totiž předvídavě řešili i možnost, že v průběhu krizové situace může dojít k výpadku internetu. Informační systém KRIZKOM se zabývá požadavky na věcné zdroje, které krizový štáb na svém stupni nedokáže vyřešit, přitom čerpá data z ARGISU. Je potěšující, že více než 50% ORP v Jihočeském kraji označily, že používají všechny informační systémy. Bez informačních systémů se dnes neobejde žádná domácnost, a už vůbec ne orgány krizového řízení. Proto je důležité tyto informační neustále zlepšovat, vyvíjet dál na základě nových požadavků a data pravidelně aktualizovat.

Další otázka si kladla za cíl zjistit, z čeho ORP vycházejí při plánování nezbytných dodávek. Tato otázka měla mimo jiné i potvrdit či vyvrátit stanovenou hypotézu, zda ORP účelně tvoří a uplatňují požadavky na nezbytné dodávky. V praxi by se požadavky na nezbytné dodávky měly tvořit dle operačních plánů. Neboť jednotlivé operační plány rozpracovávají typy krizových situací, které mohou v dané ORP nastat.

Při plánování nezbytných dodávek jsou také velmi důležité zkušenosti a kvalifikovaný odhad pracovníka krizového řízení, který požadavky na nezbytné dodávky vytváří. Teoreticky by se tedy operační plány měly objevit v odpovědi každé ORP, jelikož právě operační plány jsou základem a východiskem pro plánování nezbytných dodávek. Ne vždy tomu však tak bylo. U některých ORP v Jihočeském kraji se objevil jen kvalifikovaný odhad, bez zmíněných operačních plánů. Je logické, že každá ORP tuto otázku mohla pochopit z jiného úhlu pohledu, a proto není ani překvapivá skutečnost, že jedna ORP v Jihočeském kraji uvedla, že vychází při plánování požadavků na nezbytné dodávky z číselníku nezbytných dodávek. Tato odpověď je jistě správná, ale první impuls by měl vzejít právě z operačních plánů.

V odpovědích byly také zmíněny pokyny od pracovníků krajských úřadů a HZS krajů. Tuto odpověď považuji za klíčovou, neboť bez spolupráce všech zainteresovaných subjektů nemůže vzniknout kvalitní výsledek. Ze všech došlých odpovědí usuzuji, že ORP účelně tvoří a uplatňují požadavky na nezbytné dodávky. Stěžejní je jak spolupráce, při vytváření těchto požadavků, tak kvalifikovaní a zkušení pracovníci na odděleních krizového řízení, kteří znají místní poměry, vědí, jaká krizová

situace může v dané lokalitě nastat, a dokážou se orientovat v dané problematice. Výše uvedená hypotéza byla dotazníkovým průzkumem potvrzena.

Poslední otázka dotazníkové šetření byla spíše jen orientační a měla potvrdit předchozí otázku a především stanovenou hypotézu. Cílem této otázky bylo zjistit, s kým ORP spolupracují při plánování nezbytných dodávek. Je vhodné zmínit, že tato otázka byla také zcela otevřená a ORP na ní odpovídaly dle svého uvážení. Každá ORP, bez ohledu na to, zda byla z Jihočeského kraje nebo z kraje Vysočina, zmínila alespoň jednoho ze dvou hlavních subjektů, kteří spolupracují s ORP, a to buď HZS, nebo Krajský úřad.

Převážná většina ORP z obou krajů zmínila oba dva stěžejní subjekty. Zajímavá byla odpověď jedné ORP z Jihočeského kraje, která zmínila, že spolupracuje i s odborem dopravy a živnostenským úřadem. Přemýšlela jsem nad tím, v čem by spolupráce s živnostenským úřadem mohla spočívat, a napadlo mě, že tato ORP s pomocí živnostenského úřadu vyhledává vhodné dodavatele nezbytných dodávek, na které potom upozorní HZS a ten je na základě jejich doporučení osloví.

Závěrem bych chtěla zmínit, že toto dotazníkové šetření mi pomohlo si mnohé dosažené znalosti utřídit a především mi pomohl získat přehledný náhled na problematiku nezbytných dodávek.

6. Závěr

Závěr diplomové práce shrnuje dosažené výsledky a poznatky. Diplomová práce si kladla za úkol naplnit dva stanovené cíle. Prvním cílem bylo analyzovat a zhodnotit tvorbu a uplatnění požadavků na nezbytné dodávky při přípravě na řešení krizových situací. Tento cíl byl naplněn, jak v teoretické, tak v praktické části.

Teoretická část popsala nejdůležitější pojmy, které souvisejí s problematikou nezbytných dodávek a postupně se metodicky věnovala jednotlivých tématům, která jsou důležitá pro analýzu a zhodnocení tvorby požadavků na nezbytné dodávky. Je nezpochybnitelné, že hlavní úlohu v celé oblasti nezbytných dodávek zastává Správa státních hmotných rezerv, která současně vydává Metodiky, podle kterých by se měly ostatní subjekty, zahrnuté do této oblasti, řídit. Tyto metodiky obsahují nejrůznější postupy a doporučení pro všechny články řešící problematiku nezbytných dodávek.

Dále diplomová řeší důležitost informačních systémů, které podporují právě tvorbu a uplatnění požadavků na nezbytné dodávky. Nejvýznamnějším systémem je informační systém ARGIS. Jeho důležitost spočívá především v uvedených dodavatelích nezbytných dodávek a dále ve tvoření požadavků od ORP na tyto nezbytné dodávky.

Dle mého názoru je nepraktické, že potenciální dodavatel nezbytných dodávek může být osloven pouze prostřednictvím HZS kraje. Právě v tomto případě musí spolupráce mezi jednotlivými subjekty fungovat na 100 % a k tomuto účelu slouží informační systém ARGIS.

Potenciální riziko v používání ARGISU lze spatřovat v nedostatečných aktualizacích, především v jeho off-line režimech KRIZDATA a HADES. Při krizové situaci, musí tyto informační systémy fungovat bezchybně a nesmí nastat situace, kdy při výpadku funkčnosti internetu, nezíská pracovník krizového řízení aktuální data o dodavatelích nezbytných dodávek, především o disponibilním množství konkrétní nezbytné dodávky a o aktuálním kontaktu na tohoto dodavatele.

Druhý cíl se prakticky prolíná s cílem prvním. Druhým cílem bylo zmapovat subjekty, které se podílejí na tvorbě a uplatnění požadavků na nezbytné dodávky.

Diplomová práce postupovala v tomto případě chronologicky od „nejnižších“ článků až po Správu státních hmotných rezerv, která tvoří pomyslný vrchol a všechny zmíněné subjekty zaštiťuje. Pomyslným nejnižším článkem jsou právnické a podnikající fyzické osoby, které mohou být potenciaálními dodavateli nezbytných dodávek. Nad nimi jsou ORP, které zpracovávají své požadavky na nezbytné dodávky. O úroveň výš je Krajský úřad, jehož hlavní úlohou v oblasti nezbytných dodávek je zpracování Plánu nezbytných dodávek. Poté následuje HZS kraje, ten plní několik hlavních funkcí, především oslovuje potenciaální dodavatele nezbytných dodávek a spravuje informační systém ARGIS. Ministerstva a jiné ústřední správní úřady jsou dalším nezbytným článkem. Na vrcholu stojí Správa státních hmotných rezerv. Jednotlivé subjekty jsou podrobně popsány v diplomové práci.

Důležitým pro zpracování diplomové práce bylo dotazníkové šetření, které napomohlo k naplnění obou cílů a zároveň potvrdilo stanovenou hypotézu.

Do budoucna by se určitě měla stále zlepšovat spolupráce mezi jednotlivými zainteresovanými subjekty a důraz by měl být kladen i na neustálé vzdělávání pracovníků krizového řízení. Vzhledem k faktu, že krizové situace nenastávají tak často a některé činnosti pro vyžadování nezbytných dodávek mohou být zapomenuty, apelují na častější procvičování všech těchto činností.

Diplomová práce bude poskytnuta všem zúčastněným ORP jako podklad pro zkvalitnění jejich práce a ucelení náhledu na problematiku nezbytných dodávek.

7. Použité prameny

Literární prameny:

- ANTUŠÁK, E. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Ochrana obyvatelstva"*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta, 2007. 92 s.
- HORÁK, R, et al. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. 407 s. ISBN 80-7201-471-4.
- KAHL, J., et al. *Hospodářská opatření pro krizové stavy: Modul H*. 1. vyd. . Praha : MV - generální ředitelství HZS ČR, 2008. 32 s. ISBN 978-80-86640-90-7.
- KOVÁŘ, M. *Ochrana před povodněmi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2004. 100 s. ISBN 80-7254-499-3
- LINHART, P. *Některé otázky ochrany společnosti*. 1. vyd. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2005. 92 s. ISBN 80-86640-43-4
- SLABÝ, A. *Teorie a praxe krizového řízení I*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. 110 s. ISBN 978-80-7251-336-9
- ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. Ostrava: Edice Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Spektrum, 2007. 157 s. ISBN 978-80-7385-007-4
- ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V. *Právní východiska krizového managementu - Management záchranných prací*. 2. vyd. Ostrava: Edice Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Spektrum, 2007. 97 s. ISBN 80-86634-67-1
- VALÁŠEK, J.; KOVÁŘÍK, F. *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích: Modul C*. Praha : MV - generální ředitelství HZS ČR, 2008. 153 s. ISBN 978-80-86640-93-8.

Zákony, vyhlášky:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práva a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
- Zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv
- Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).
- Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů
- Vyhláška č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, ve znění vyhlášky č. 542/2002 Sb.
- Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Metodiky a koncepce:

- Metodika pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace
- Metodika činnosti KÚ, ORP při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS
- Metodika činnosti PPFO při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS
- Metodika činnosti ÚSÚ při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS

- METODICKÉ POKYNY pro přípravu a realizaci regulačních opatření v systému hospodářských opatření pro krizové stavy
- Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení z roku 2004, 17 s.

Internetové zdroje:

- DUDA, J. *Vojenské rozhledy* [online]. 1999 [cit. 2011-07-09]. Plánování a zabezpečení civilních zdrojů pro potřeby ozbrojených sil. Dostupné z WWW: <http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/1999_4/56.htm>.
- *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-07-10]. System zdělávání v krizovém řízení. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/system-vzdelavani-v-krizovem-rizeni.aspx>>.
- HRDLIČKOVÁ, M.; BOHUSLAVOVÁ, L. *Uživatelská příručka IS ARGIS 2.3 Nouzové hospodářství pro dodavatele ND*. Praha: T - Soft, 2010. 43 s. Dostupné z WWW: <http://www.argis.cz/documents/ARGIS%20uzivatelska_prirucka%20pro%20DND%20verze%202.3.pdf>.
- *Město Pacov* [online]. 2011 [cit. 2011-08-03]. Krizové řízení. Dostupné z WWW: <http://www.mestopacov.cz/upload/dokumenty/krizoverizeni/typy_krizovych_situaci.pdf>
- *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Cyklus plánování civilních zdrojů - dvouletý. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/cyklus-planovani-civilnich-zdroju-dvoulety.aspx>>.
- *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Nezbytná dodávka. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/nezbytna-dodavka.aspx>>.
- *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Dodavatel nezbytné dodávky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/dodavatel-nezbytna-dodavky.aspx>>.
- *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Číselník nezbytných dodávek. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ciselnik-nezbytnych-dodavek-cnd.aspx>>.

- *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Informační systém pro plánování civilních zdrojů (ARGIS). Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-informacni-system-pro-planovani-civilnich-zdroju-argis.aspx>>.
- NOVÁK, M. *Vojenské rozhledy* [online]. 2001 [cit. 2011-07-09]. Hospodářská opatření pro krizové stavy v systému obranného plánování . Dostupné z WWW: <http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2001_1/126.htm>.
- NOVÁK, M., MIKYNA, J. *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2011 [cit. 2011-07-10]. Zásoby pro humanitární pomoc SSHR. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/zasoby_humanitarni_pomoc.aspx>.
- *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Informační podpora HOPKS. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/informacni_podpora_hopks.aspx>.
- *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Hospodářská opatření pro krizové stavy. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/opatreni_krizove_stavy.aspx>.
- *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Působnost SSHR. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/pusobnost_sshr.aspx>.
- *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Metodiky hospodářských opatření pro krizové stavy. Dostupné z WWW: <<http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/metodiky.aspx>>.
- *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2009 [cit. 2011-05-09]. Metodika činnosti při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému HOPKS. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnosti/dokumenty_okk/hopks_10092010_metodika_ku_orp.pdf>.
- *SSHR: Správa státních hmotných rezerv ČR* [online]. 2010 [cit. 2011-05-30]. Informační web systému Krizkom . Dostupné z WWW: <<http://www.krizkom.cz/stranky/default.aspx>>.
- *Vysoká škola ekonomická v Praze* [online]. 2010 - 2011 [cit. 2011-07-10]. Institut krizového managementu. Dostupné z WWW: <http://ikm.vse.cz/ikm/?page_id=37>.

8. Klíčová slova

- 1) Hospodářská opatření pro krizové stavy
- 2) Informační systémy pro podporu tvorby a uplatňování požadavků na ND
- 3) Nezbytná dodávka
- 4) Plán nezbytných dodávek
- 5) Správa státních hmotných rezerv

9. Přílohy

Příloha č. 1 – TEXT DOPISU PRO OSLOVENÉHO DODAVATELE ND

Věc: Poskytnutí údajů pro zpracování krizového plánu

Subjekt:

Ulice:

Město:

Vážená paní, (Vážený pane),

v průběhu roku 2002 byly s platností od 1. ledna 2003 schváleny novely zákonů z oblasti tzv. krizové legislativy nově upravující mj. problematiku řešení krizových stavů včetně vymezení působnosti a pravomoci některých správních úřadů v reakci na završení 2. etapy reformy veřejné správy.

Tato zákonná úprava dává hasičskému záchrannému sboru (HZS) kraje mj. právo vyžadovat od právnických a podnikajících fyzických osob údaje nezbytné pro zpracování krizových plánů pro přípravu a řešení krizových situací (§ 15 zákona č.240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů) a současně právnickým a podnikajícím fyzickým osobám povinnost tyto údaje bezplatně poskytnout a aktualizovat (§ 29 tamtéž).

V souladu s výše uvedeným Vám sdělujeme, že ve smyslu ustanovení odst. 2 § 29 zákona č.240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, jste byl zahrnut do krizového plánu kraje. Rozsah námi požadovaných údajů byl pro Vás připraven s ohledem na Vámi vymezený předmět podnikání uvedený v obchodním rejstříku.

Pro usnadnění splnění Vaší zákonné povinnosti byl v gesci Správy státních hmotných rezerv uveden do provozu celostátní informační systém plánování civilních zdrojů ARGIS využívající možností komunikační sítě Internet. Váš přístup k systému (na internetové adrese www.argis-i.sshr.cz) a tím i přístup k Vaším datům je chráněn pomocí uživatelského účtu, který byl vygenerován pouze pro Vás v následující struktuře:

– **Uživatelské jméno:**

– **Heslo:**

Informace o místu, úloze a vlastnostech informačního systému ARGIS, o technických i programových předpokladech pro práci se systémem, o způsobu vkládání informací do systému a mnoho dalších najdete na internetové adrese www.argis.cz. Tyto informace jsou průběžně aktualizovány.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti Vás vyzýváme, abyste našemu úřadu do 30 dnů sdělili požadované údaje pro sestavení krizového plánu.

V případě, že nedisponujete potřebnou výpočetní technikou nebo připojením na Internet, sdělte nám tuto skutečnost na níže uvedenou adresu. Vzájemně domluvíme jiný způsob zpracování a předávání údajů.⁹⁰

⁹⁰ HRDLIČKOVÁ, M.; BOHUSLAVOVÁ, L. *Uživatelská příručka IS ARGIS 2.3 Nouzové hospodářství pro dodavatele ND*. Praha: T - Soft, 2010. s. 38. Dostupné z WWW: <http://www.argis.cz/documents/ARGIS20uzivatelska_prirucka%20pro%20DND%20verze%202.3.pdf>.